

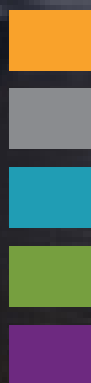
TEMARAPPORT

2017:2

SCB

Statistiska centralbyrån Statistics Sweden

Lärare utanför yrket

TEMARAPPORT 2017:2

Lärare utanför yrket

Statistiska centralbyrån
2017

Temarapport 2017:02
Lärare utanför yrket

Report 2017:02
Teachers outside the profession

Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden
2017

Producent
Producer SCB, Enheten för statistik om utbildning och arbete
Statistics Sweden, Education and Jobs
Box 24300
104 51 Stockholm, Sweden
+46 10 479 40 00

Förfrågningar
Enquiries Viktor Morell, +46 10 479 67 27
viktor.morell@scb.se
Rebekka Holm , +46 10 479 61 49
rebekka.holm@scb.se

Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.
Om du citerar, var god uppge källan på följande sätt:
Källa: SCB, *Lärare utanför yrket*.

It is permitted to copy and reproduce the contents in this publication.
When quoting, please state the source as follows:
Source: Statistics Sweden, *Teachers outside the profession*

Omslag/Cover: Ateljén, SCB
Foto/Photo: Scandinav

URN:NBN:SE:SCB-2017-A40BR1702.pdf

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se
This publication is only available in electronic form on www.scb.se

Förord

I serien Temarapporter presenteras resultat från olika ämnesområden inom befolknings- och välfärdsstatistiken. Utöver den officiella statistiken om kopplingen mellan utbildning och arbete inom statistikområdet Befolkningens utbildning görs även tematiska undersökningar. Dessa undersökningar fördjupar den officiella statistiken om olika utbildningsgruppers övergång till och ställning på arbetsmarknaden eller belyser nya frågeställningar på området som är aktuella i samhällsdebatten. Vilka temarapporter som görs beslutar SCB efter samråd med användarna.

Den här temarapporten innehåller resultat från undersökningen "Läroarutbildades karriärvägar" som genomfördes under hösten 2016. Rapporten belyser olika orsaker som kan tänkas ligga bakom varför läroarutbildade med yrkeserfarenhet från undervisning väljer bort läroaryrket. Personerna som valts ut i studien har alla erfarenhet av att arbeta som lärare i skolans värld, men har sedan valt ett annat yrke i en annan bransch.

Rapporten redovisar också anledningar till att välja läroarutbildningen och om de läroarutbildade kan tänka sig att komma tillbaka till läroaryrket.

Resultaten från undersökningen finns tillgängliga i tabeller på www.scb.se/uf0549.

Rapporten har utarbetats av Rebekka Holm och Viktor Morell, enheten för statistik om utbildning och arbete.

Statistiska centralbyrån i februari 2017.

Petra Otterblad Olausson
Avdelningschef

Mikael Schöllin
Enhetschef

SCB tackar

Tack vare våra uppgiftslämnare – privatpersoner, företag, myndigheter och organisationer – kan SCB tillhandahålla tillförlitlig och aktuell statistik som tillgodoser samhällets informationsbehov.

Innehåll

Förord	1
Sammanfattning	4
Inledning	5
1 Registerstudie om lärarutbildade i Sverige	6
1.1 Beskrivning av lärarutbildade	6
1.2 Lärarutbildades karriärvägar	8
2 Beskrivning av de som lämnat läraryrket och utbildningsbranschen ..	10
3 Resultat från enkätundersökningen	12
3.1 Lärarutbildningen	13
3.2 Anledningar till byte av yrke	14
3.2.1 Arbetsmiljö	16
3.2.2 Arbetsvillkor vid senaste anställning som lärare	18
3.3 Återgång till läraryrket	20
Fakta om statistiken	22
Detta omfattar statistiken	22
Definitioner och förklaringar	22
Så görs statistiken	24
Statistikens tillförlitlighet	24
Bra att veta	25
Referenser	26
Bilagor	27
In English	36
Summary	36
List of figures	37

Sammanfattning

De senaste åren har bristen på utbildade lärare och pedagoger varit tydlig för många arbetsgivare, elever och föräldrar. Efterfrågan på lärarutbildade beräknas öka för samtliga lärarkategorier de kommande åren. Befolkningsutveckling, antal lärare som går i pension, antal studenter som examineras från lärarprogrammen och antal lärare som väljer att stanna kvar inom skolan är viktiga faktorer för hur tillgången på lärare kommer att se ut. I Sverige fanns det år 2014 cirka 240 000 personer under 65 år som hade tagit en lärarexamen fram till och med år 2013. Det var cirka 15 procent av de lärarutbildade som arbetade inom andra yrken än lärare, utanför utbildningsbranschen.

Den här rapporten undersöker vilka faktorer som bidragit till varför lärarutbildade valt att lämna läraryrket. Den baseras på resultaten från enkätundersökningen "Lärares karriärvägar". Den riktade sig till personer med svensk lärarexamen som arbetat som lärare inom utbildningsbranschen någon gång under åren 2005 till 2013, men sedan bytt yrke och bransch. Totalt ingick 7 289 personer i undersökningen, varav 66 procent svarade på enkäten.

Nästan 7 av 10 angav att arbetsmiljö, till exempel stress och hög arbetsbelastning, var en av anledningarna till varför de lämnade läraryrket. För drygt 5 av 10 var arbetsvillkoren, till exempel lön och arbetstider, en anledning. Ungefär 4 av 10 angav att de blev intresserade av ett annat yrke och därför valt att lämna läraryrket.

Cirka 60 procent angav att arbetsbelastning i förhållande till arbetstid bidrog helt eller till stor del till att de inte längre arbetar som lärare. En nästan lika stor andel, ungefär 55 procent, svarade att psykisk påfrestning såsom stress spelade en stor eller helt avgörande roll i beslutet. För många administrativa uppgifter var en till stor del eller helt bidragande orsak för uppemot 55 procent. Lärare inom grundskolan upplevde i högre utsträckning än de som arbetat inom övriga skolformer att arbetsbelastning i förhållande till arbetstid liksom psykisk påfrestning var bidragande orsaker.

Cirka 45 procent uppgav att lönen i förhållande till arbetsbörda var en helt eller till stor del bidragande orsak till att de valde att avsluta sin senaste anställning. Andelen var högre bland dem som arbetade obetald övertid varje vecka, cirka 55 procent. Det var ungefär 55 procent som uppgav att de arbetade obetald övertid varje vecka i den senaste anställningen som lärare.

Ungefär 60 procent av de som lämnat läraryrket kunde tänka sig att återvända till det. Bland personer i åldern 25 till 39 år var det omkring 70 procent som kunde tänka sig att återvända. Andelen potentiella återvändare var högre bland gymnasielärarna, drygt 65 procent. De viktigaste faktorerna för dem som kunde tänka sig att återvända var rimligare belastning i förhållande till arbetstid, större möjlighet att styra över arbetssituationen och högre lön. Mellan 70 och 75 procent ansåg för vardera av dessa tre faktorer att de skulle ha stor eller helt avgörande betydelse för beslutet att återvända till läraryrket. Drygt 45 procent menade att rimligare arbetsbelastning var av helt avgörande betydelse för att tänka sig återvända. För omkring 55 procent av kvinnorna var rimligare arbetsbelastning av helt avgörande betydelse. Motsvarande andel för männen var lägre, runt 35 procent.

Inledning

De senaste åren har bristen på utbildade lärare och pedagoger varit tydlig för många arbetsgivare, elever och föräldrar. Enligt arbetsgivarnas bedömning är det idag stor brist på flertalet lärargrupper. Efterfrågan på lärarutbildade beräknas öka för flera lärarkategorier de kommande åren.¹ Den ökade efterfrågan kan bland annat förklaras av att antalet elever inom grund- och gymnasieskola blir fler. Det är flera faktorer som påverkar hur stort behovet av lärare blir de kommande åren. Befolkningsutvecklingen tillsammans med antal lärare som går i pension, antal studenter som examineras från lärarprogrammen och antal lärare som väljer att stanna kvar inom skolan är viktiga faktorer. En rad politiska åtgärder har under det senaste decenniet drivits igenom i syfte att öka läraryrkets attraktivitet. Att få fler studenter att välja lärarprogrammet och att få lärare att stanna kvar i yrket är frågor som står högt på den politiska dagordningen.

Alla lärarutbildade arbetar inte med undervisning. Somliga påbörjar aldrig en karriär som lärare, medan andra arbetar flera år inom yrket för att sedan söka sig till andra yrken och branscher. År 2013 fanns det cirka 40 000 lärarutbildade som varken arbetade i skolan eller hade yrkestiteln lärare.² Det har dock inte skett en ökning av lärare som lämnat läraryrket det senaste decenniet, även om lärarbristen fortfarande är stor.³ Av dem som började arbeta som lärare år 2010 arbetade drygt 7 av 10 som lärare fem år senare. Det är en något högre andel än för dem som började arbeta under 1990- och 2000-talen.

Lärarutbildade som arbetar utanför yrket kan betraktas som en potentiell resurs för utbildningsbranschen. Man kan också se det som en naturlig flexibilitet på arbetsmarknaden och att lärares kunskaper är efterfrågade även inom andra branscher. Hur man väljer att se på saken kan påverkas av vilka anledningar som ligger bakom att lärare lämnar läraryrket och skolan.

Den här rapporten undersöker vilka faktorer som bidragit till varför lärarutbildade med minst ett års erfarenhet från läraryrket valt att lämna utbildningsbranschen.⁴ Det inledande kapitlet är en registerstudie där lärarutbildade i Sverige beskrivs med avseende på ålder, kön, examensgrupp och var de befann sig på arbetsmarknaden år 2014. I de två nästföljande kapitlen presenteras resultaten från enkätundersökningen "Lärares karriärvägar" som genomfördes under hösten 2016. De lärarutbildade som ingick i undersökningen har yrkeserfarenhet som lärare från utbildningsbranschen, men har lämnat branschen och yrkestiteln lärare. De har fått svara på frågor om varför de valde att utbilda sig till lärare, vilka de huvudsakliga anledningarna var till att de slutade sin anställning som lärare och vad som eventuellt skulle kunna få dem att återvända till läraryrket.

1 Statistiska centralbyrån (2016). *Arbetskraftsbarometern 2016 – Vilka utbildningar ger jobb?*

2 Statistiska centralbyrån (2016). *40 000 lärare arbetar inte med undervisning.*

3 Statistiska centralbyrån (2016). *Vanligt arbeta kort tid som lärare.*

4 Med utbildningsbranschen avses näringsgrenen 85, Utbildning enligt Svensk näringsgrensindelning (SNI) 2007.

1 Registerstudie om lärarutbildade i Sverige

I det här kapitlet beskrivs ålders- och könsfördelningen bland Sveriges lärarutbildade och var på arbetsmarknaden de befann sig år 2014. Det är det senaste året för vilket SCB har uppgifter om i Sverige folkbokförda personers yrke och den arbetsplats eller företag de arbetar på.

1.1 Beskrivning av lärarutbildade

I det här avsnittet beskrivs ålders- och könsfördelning, examensinriktning och huvudsaklig inkomstkälla bland lärarutbildade i Sverige.

Examensinriktning, ålder och kön

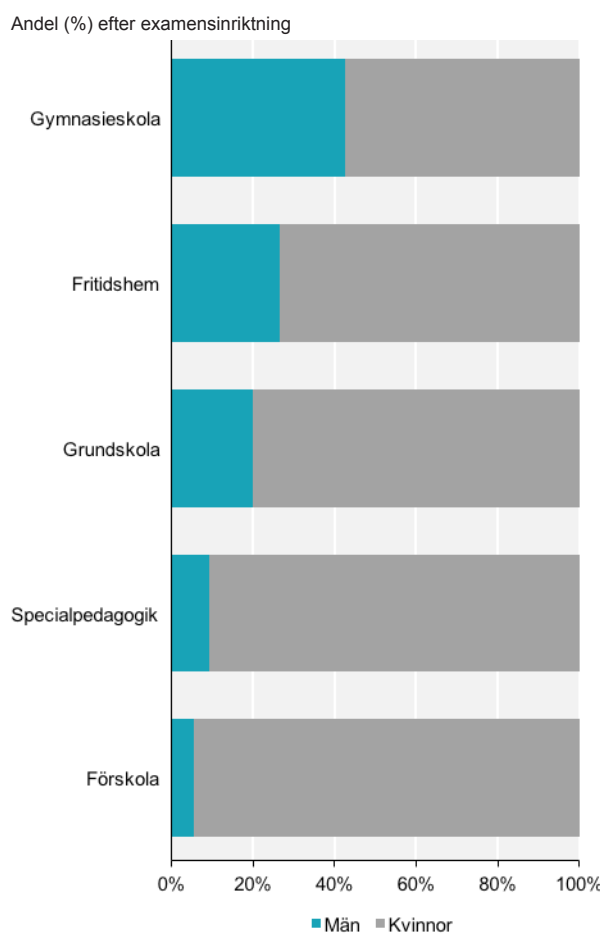
I Sverige fanns det år 2014 cirka 240 000 personer under 65 år som hade tagit en lärarexamen fram till och med år 2013. Av de lärare som tagit ut examen senast år 2013 var 79 procent kvinnor och 21 procent män. Många lärarutbildade har inriktat sig mot grundskolan och de utgjorde 41 procent av det totala antalet lärarutbildade. Den näst största gruppen examinerade är de med förskollärarexamen, vilka utgör cirka 25 procent. Utbildade gymnasielärare, inklusive yrkeslärare, utgör 22 procent och fritidspedagoger 7 procent. För att bli specialpedagog måste lärarexamen kompletteras med kurser i specialpedagogik. Nästan 5 procent av alla lärare har en specialpedagogexamen eller motsvarande. Utöver lärarexamen krävs sedan år 2011 en legitimation för lärare och förskollärare för att kunna bli tillsvidareanställda och självständigt få sätta betyg.

Figur 1: Lärarutbildade under 65 år, år 2014

Lärarutbildningen är kvinnodominerad, men andelen kvinnor i de olika examensgrupperna varierar. Bland dem som har inriktning mot förskola, fritidshem eller specialpedagogik är en övervägande majoritet kvinnor. Bland förskollärarna är 94 procent kvinnor och bland speciallärarna är andelen 91 procent. Jämnast könsfördelning finns bland dem som har inriktning mot gymnasieskola, där 57 procent är kvinnor och 43 procent är män.

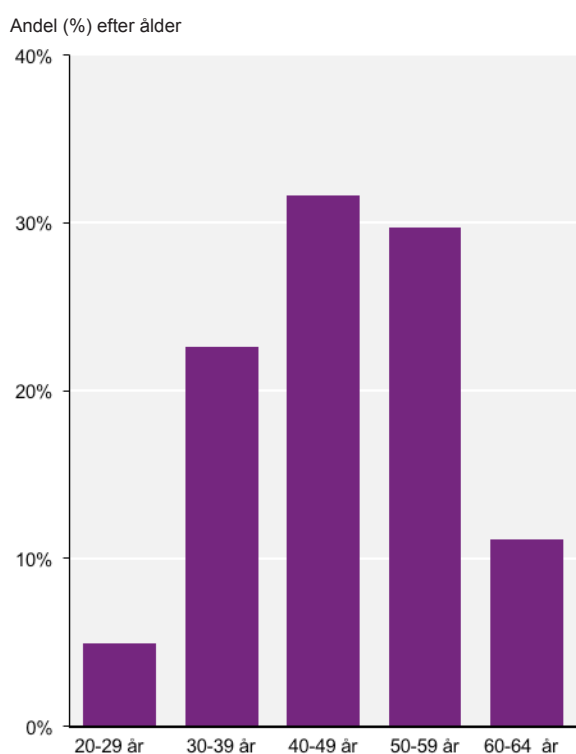
Figur 2: Könsfördelning bland lärarutbildade under 65 år, år 2014

Många lärare närmar sig pensionsåldern

Tillgången på lärare beror bland annat på hur många som väljer att utbilda sig till lärare och pensionsavgångar i befintlig lärarkår. Det finns fler lärarutbildade som närmar sig pensionsåldern än som är under 30 år. Genomsnittlig ålder bland lärarutbildade är 46 år. Av alla personer som tagit ut svensk lärarexamen senast år 2013 var 5 procent i åldern 20 till 29 år, medan 11 procent var i åldern 60 till 64 år vid 2014 års slut. Den genomsnittliga åldern för att ta ut en lärarexamen har legat runt 32 år de senaste tio åren.

Figur 3: Lärarutbildade under 65 år, år 2014

För få påbörjar en lärarutbildning

Läsåret 2014/2015 var det cirka 13 000 personer som påbörjade en lärarutbildning vid ett svenskt lärosäte. Enligt Universitetskanslerämbetet (UKÄ) motsvarar storleken på dagens lärarutbildning ungefär 60 procent av den storlek som skulle behövas för att täcka det prognostiserade examinationsbehovet. UKÄ uppskattar att det

5 Universitetskanslerämbetet (2016). *Fortsatt fler söker sig till lärarutbildningen - men långt från det prognostiserade behovet.*

6 Statistiska centralbyrån (2016). *Arbetskraftsbarometern 2016 - Vilka utbildningar ger jobb?*

7 Statistiska centralbyrån (2014). *Trender och prognoser 2014, befolkning, utbildning och arbetsmarknad med sikte på 2035.*

8 Skolverket (2015). *Uppdrag om prognos över behovet av olika lärarkategorier.*

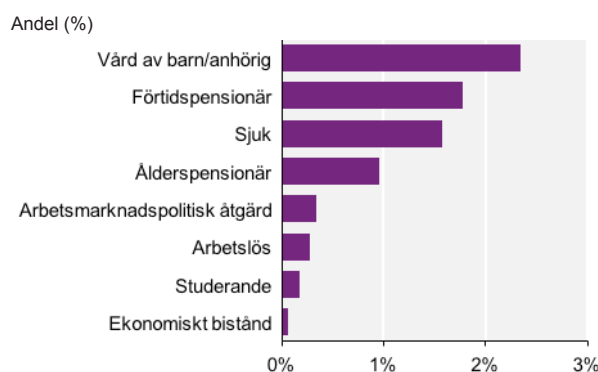
skulle behöva börja cirka 21 000 personer på lärarutbildningen varje år för att täcka det behov som finns ute på skolorna.⁵

Enligt arbetsgivarnas bedömning i Arbetskraftsbarometern 2016 är det idag stor brist på flertalet lärargrupper. Störst brist är det på lärare mot grundskolans senare år med inriktning mot matematik och naturvetenskap där hela 96 procent av arbetsgivarna upplevt brist på nyutexaminerade. Det är även påtaglig brist på lärare mot grundskolans senare år med inriktning mot språk/SO, förskollärare, speciallärare och specialpedagoger samt fritidspedagoger.⁶ SCB:s långsiktiga prognoser visar på att det även framöver kommer att vara svårt att få tag på utbildade lärare. Tillgången på lärare väntas inte räcka till för att möta den framtida efterfrågan varvid det väntas bli en påtaglig brist framöver. Det gäller samtliga lärargrupper som prognostiseras där (förskollärarutbildade, fritidspedagogutbildade, lärare mot grundskolans tidigare och senare år, gymnasielärare samt yrkeslärarutbildade). I flertalet i flertalet lärargrupper väntas efterfrågan överstiga tillgången med cirka 30 procent år 2035.⁷ Även Skolverkets prognoser visar på ett stort rekryteringsbehov av lärare framöver.⁸

Arbetslöshet mycket låg bland lärarutbildade

Av alla lärarutbildade som inte nått pensionsåldern år 2014 var det cirka 93 procent som fick sin huvudsakliga inkomst från förvärvsarbete. Bland resterande var den vanligaste huvudsakliga inkomstkällan bidrag i samband med vård av barn eller anhörig, cirka 2,3 procent. Mindre vanligt var det att sakna arbete. Endast 0,3 procent hade arbetslöshetsersättning som huvudsaklig inkomstkälla.

Figur 4: Huvudsaklig inkomstkälla för lärarutbildade under 65 år exklusive lärarutbildade som inte har förvärvsarbete som huvudsaklig inkomstkälla, år 2014

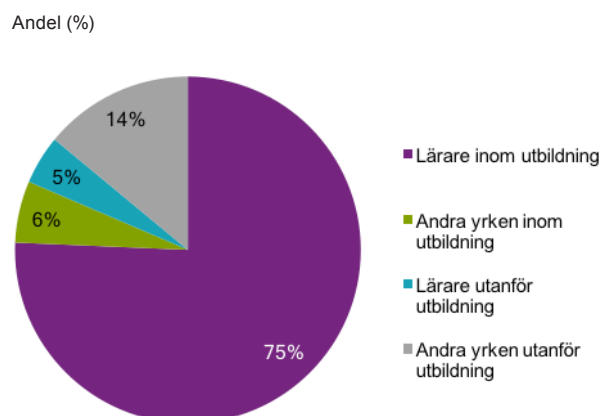
1.2 Lärarutbildades karriärvägar

I det här avsnittet undersöks var de lärarexaminerade befann sig på arbetsmarknaden år 2014, utifrån om de fanns i någon annan bransch än utbildning eller arbetade med något annat än undervisning. Registeruppgifterna hämtas från Yrkesregistret med uppgifter avseende år 2014. Uppgifterna gäller de cirka 240 000 lärarutbildade som tagit ut sin examen fram till och med år 2013 enligt SCB:s utbildnings- och högskoleregister.

Fler än 8 av 10 finns i utbildningsbranschen

Den bransch där flest lärarutbildade arbetar är utbildningsbranschen, vilket motsvarar cirka 80 procent. Till utbildningsbranschen i denna rapport hör alla näringsgrenar vars huvudsakliga verksamhet är utbildning, oavsett skolform eller utbildningsnivå. Hit räknas högskolor, folkhögskolor, yrkeshögskolor, gymnasieskolor, grundskolor, förskolor, kulturskolor och övriga utbildningsinstitut. Till lärare räknas personer som har yrken med krav på fördjupad högskolekompetens inom utbildning. Hit hör universitets- och högskolelärare, gymnasielärare, grundskollärare, fritidspedagoger, förskollärare och andra pedagoger med teoretisk specialistkompetens. Andelen som både arbetar inom utbildningsbranschen och har yrkestiteln lärare utgör omkring 75 procent av samtliga lärarutbildade. Andelen illustreras av den största biten i Figur 5.

Figur 5: Fördelning av lärarutbildade efter yrke, inom respektive utanför utbildningsbranschen, år 2014

Personer som har ett annat yrke än lärare, men som fortfarande arbetar inom utbildningsbranschen utgör 6 procent av alla lärarutbildade. Inom den här gruppen arbetar de flesta som rektorer eller chefer. Det är vanligast att ha en rektors- eller chefstjänst inom grundskola, gymnasieskola, vuxenutbildning, eller förskoleverksamhet. Andra vanliga yrken inom utbildningsbranschen är verksamhetsutvecklare och administratör.

Ytterligare 5 procent arbetar som lärare inom andra branscher än utbildning. Dessa lärare är vanligen fritidspedagoger eller förskollärare som arbetar inom pedagogisk omsorg som bedrivs i familjedaghem, fritidshem eller religiösa samfund. Men spridningen i denna grupp är stor, och det finns också lärare som arbetar exempelvis vid myndigheter eller inom vården.

Den sista gruppen utgör cirka 14 procent och består av utbildade lärare som år 2014 arbetade inom andra yrken, utanför utbildningsbranschen. En stor del av dem arbetade inom vård och omsorg eller offentlig förvaltning. Nästan 25 procent fanns inom vård och omsorg. Många av dessa arbetade till exempel som vårdbiträden, skötare eller boendestödjare. Omkring 20 procent arbetade inom offentlig förvaltning som exempelvis utredare, handläggare eller chef inom myndigheter. Efter yrkena inom vård och omsorg samt offentlig förvaltning är det en mycket stor spridning mellan yrkesgrupperna. Här förekom yrken såsom sekreterare, kontorsassistenter, arbetsförmedlare, företagssäljare och systemutvecklare.

I början av år 2016 publicerade SCB resultaten från en registerstudie där det konstaterades att cirka 40 000 lärarutbildade arbetade som något annat än lärare, utanför skolan.⁹ I registerstudien utgör denna grupp cirka 16 procent av samtliga lärarutbildade som var sysselsatta år 2013. Skillnaden på cirka 2 procentenheter mellan den registerstudien och denna studie kan till viss del förklaras av att det är olika referensår, men också att utbildningsbranschen är ett något bredare

⁹ Statistiska centralbyrån (2016). 40 000 lärare arbetar inte med undervisning.

begrepp än skolan. Skolan omfattar där förskolor, grundskolor, gymnasieskolor och fritidshem. Således ingår, i de 40 000, även de som arbetar inom övriga utbildningsformer (exempelvis eftergymnasial utbildning) men ej som lärare.

Lärarutbildade utanför läraryrket och utbildningsbranschen har varit föremål för intresse i debatten om lärarbristen, eftersom de potentiellt skulle kunna återvända till läraryrket. De skulle därmed kunna fylla en del av det behov av lärare som finns inom skola och övrig utbildning. Det är nödvändigtvis inte så att just utbildade lärare lämnar yrket i högre utsträckning än andra högskoleutbildade som tagit en yrkesexamen. I den sista gruppen, som utgör cirka 14 procent, finns lärarutbildade som arbetat flera år som lärare innan de bytt yrke. Men det finns också de som aldrig börjat arbeta som lärare, utan utbildat sig vidare, startat eget företag inom annan bransch eller bytt karriärväg redan efter lärarexamen.

Den grupp som arbetat som lärare innan de bytt yrke och bransch kan säga oss något om skolan och läraryrket. Kommande kapitel handlar om just denna grupp.

2 Beskrivning av de som lämnat läraryrket och utbildningsbranschen

I detta kapitel beskrivs de som ingick i enkätundersökningen "Lärares karriärvägar" med avseende på kön, ålder, antal år i yrket samt skolform vid senaste anställning som lärare.

De som deltog i enkätundersökningen är personer med svensk lärarexamen som arbetat som lärare inom utbildningsbranschen någon gång mellan åren 2005 och 2013 men som sedan lämnat både yrke och bransch.

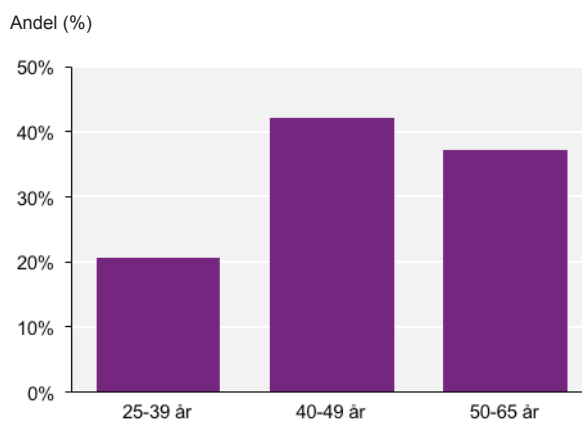
För att säkerställa att personerna i undersökningen inte återvänt till läraryrket under år 2015 eller 2016 ställdes en kontrollfråga i enkäten om de för närvarande arbetade som lärare inom utbildningsbranschen. De som gjorde det klassificerades som övertäckning.¹⁰

Frågorna var riktade till lärare på grundskole- och gymnasial nivå som arbetat med undervisning. Lärarutbildade som bytt yrke men fortsatt inom branschen utbildning, och som till exempel blivit skolchef eller rektor, ingår inte i studien eftersom de inte bytt bransch. Lärare som enbart arbetat inom förskolan ingår inte heller i studien.

Ålders- och könsfördelning

Andelen kvinnor bland lärarutbildade som bytt yrke och bransch var drygt 6 av 10. Den vanligaste åldern var mellan 40 och 49 år, drygt 4 av 10. En nästan lika stor andel utgjordes av personer mellan 50 och 65 år, knappt 4 av 10. Resterande, cirka 2 av 10, var mellan 25 och 39 år gamla. Observera att intervallen för åldersgrupperna i Figur 6 inte är lika stora.

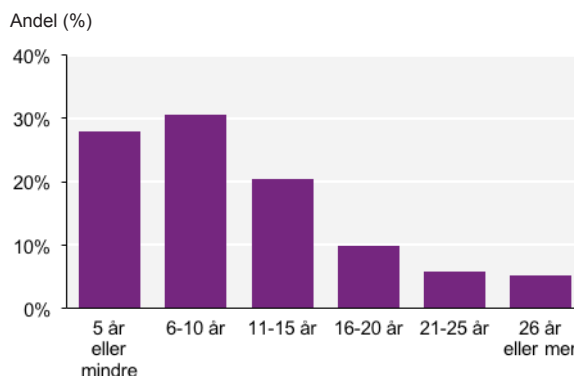
Figur 6: Åldersfördelning bland dem som lämnat läraryrket och utbildningsbranschen, år 2016

Den genomsnittliga yrkeserfarenheten var 11 år

I enkätundersökningen ställdes frågan hur många år personerna i undersökningen totalt arbetat som lärare. Den genomsnittliga yrkeserfarenheten för lärarutbildade som lämnat yrket var cirka 11 år. Knappt 3 av 10 hade arbetat 5 år eller mindre innan bytet och drygt 5 av 10 svarade att de arbetat mellan 6 och 15 år. Resterande, omkring 2 av 10, hade arbetat 16 år eller mer innan bytet.

Figur 7: Yrkeserfarenhet som lärare bland dem som lämnat läraryrket och utbildningsbranschen, år 2016

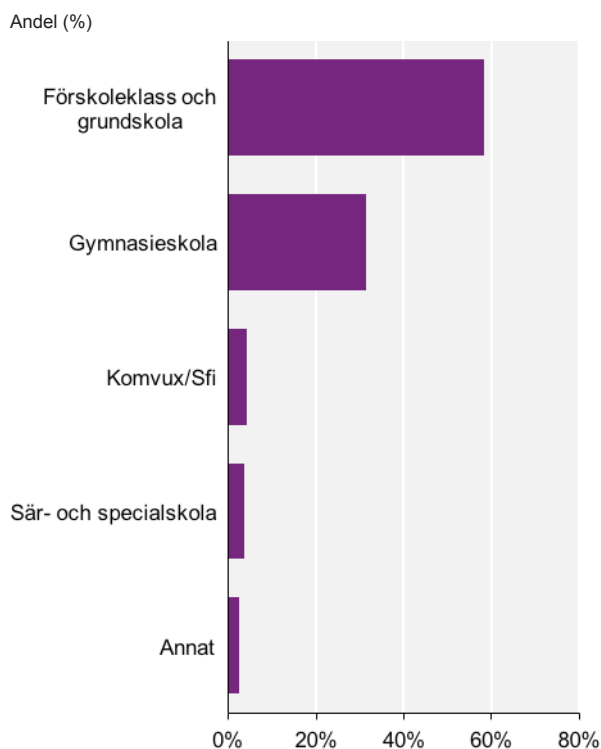
10 Se Definitioner och förklaringar

De flesta arbetade inom grund- eller gymnasieskola

Cirka 6 av 10 personer arbetade som grundskollärare vid den senaste anställningen inom skolan. Den näst vanligaste skolformen var gymnasieskolan där drygt 3 av 10 arbetade det sista året innan bytet. Knappt 5 procent arbetade inom kommunal vuxenutbildning och svenska för invandrare.¹¹ Det var en mindre andel som huvudsakligen undervisade inom sär- och specialskola. Den minsta gruppen arbetade inom andra områden till exempel kulturskola.

Det går dock inte säga om någon skolform har en högre andel lärare som byter i relation till det totala antalet lärare inom respektive skolform. Det beror på att andelarna i Figur 8 baseras på enkätsvar, medan officiell statistik om det totala antalet lärare baseras på registeruppgifter. Dessutom har några av dem som deltog i undersökningen angett att de arbetade inom flera skolformer vid den senaste anställningen som lärare.

Figur 8: Skolform vid senaste anställning som lärare bland dem som lämnat läraryrket och utbildningsbranschen, år 2016

¹¹ Svenska för invandrare (Sfi) är sedan juli 2016 en del av kommunal vuxenutbildning (Komvux).

Vanligt att arbeta som organisationsutvecklare och utredare

Många av de som lämnat läraryrket befann sig år 2014 i branschen offentlig förvaltning. Nästan 15 procent arbetade som organisationsutvecklare och utredare. Det var relativt vanligt att ha en tjänst som kontorsassistent eller sekreterare. Runt 5 procent arbetade som förmedlare, vilket inkluderar arbetsförmedlare och mäklare.

Figur 9: De vanligaste yrkena bland dem som lämnat läraryrket och utbildningsbranschen, år 2014

3 Resultat från enkätundersökningen

I följande kapitel presenteras resultaten från enkätundersökningen "Lärares karriärvägar". Kapitlet är indelat i tre avsnitt. Det första avsnittet handlar om vilka faktorer som fick de lärarutbildade att utbilda sig till lärare och vilken nytta de haft av utbildningen. I det andra avsnittet redovisas vilka faktorer som gjorde att de lämnade läraryrket och resultat från frågor om arbetsmiljö och arbetsvillkor. Det sista avsnittet undersöker hur stor andel som kunde tänka sig återvända till läraryrket, och vilka faktorer som skulle vara av betydelse för ett sådant beslut.

I kapitlet redovisas utvalda delar av resultaten från enkätundersökningen. De redovisningsgrupper som huvudsakligen används är kön, ålder och skolform. Samtliga resultat från

enkätundersökningen finns tillgängliga i tabeller på www.scb.se/uf0549. I tabellerna finns resultaten redovisade efter följande redovisningsgrupper:

Variabel	Redovisningsgrupp
Kön	Kvinnor Män
Ålder	25 till 39 år 40 till 49 år 50 till 65 år
Skolform vid senaste anställning som lärare	Förskoleklass och grundskola Sär- och specialskola Gymnasieskola Kommunal vuxenutbildning (Komvux) och Svenska för invandrare (Sfi) Annat
Antal år i läraryrket	1 till 4 år 5 till 9 år 10 till 15 år Över 15 år
Antal år sedan byte från läraryrket	1 till 4 år 5 till 8 år 9 år eller mer
Kommungrupp för senaste arbetsställe inom utbildningsbranschen	Storstäder: Storstäder och storstadsnära kommuner Större städer: Större städer och kommuner nära större stad Mindre städer: Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner
Övertid senaste anställning	En eller flera dagar i veckan Några dagar i månaden eller mindre Aldrig

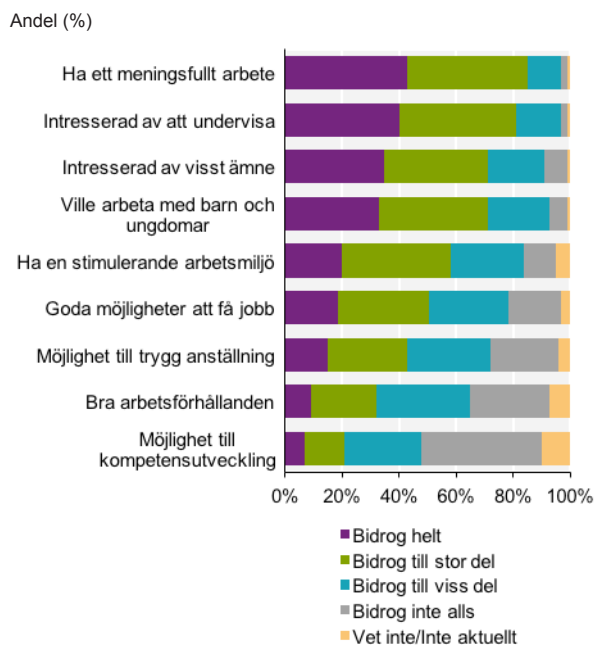
3.1 Lärarutbildningen

I det här avsnittet presenteras vilka faktorer som fick de lärarutbildade att välja att utbilda sig till lärare, om de upplever att lärarutbildningen förberedde dem för läraryrket, och om de haft någon nytta av erfarenheterna från läraryrket i sitt nuvarande arbete.

Lärarutbildningen - en väg till ett meningsfullt arbete

Anledningarna till att välja en utbildning kan påverka förväntningarna på utbildningen och det yrke den leder till. Personerna som deltog i undersökningen fick svara på frågan om i vilken utsträckning vissa faktorer bidrog till att de valde lärarutbildningen. Omkring 85 procent angav att önskan att få ha ett meningsfullt arbete bidrog helt eller till stor del till att de valde lärarutbildningen. En nästan lika stor andel angav att ett intresse för att undervisa var helt eller till stor del bidragande för deras utbildningsval. Andra viktiga anledningar var intresse för ett visst ämne, och att vilja arbeta med barn och ungdomar.

Figur 10: I vilken utsträckning bidrog följande till att du valde att utbilda dig till lärare?

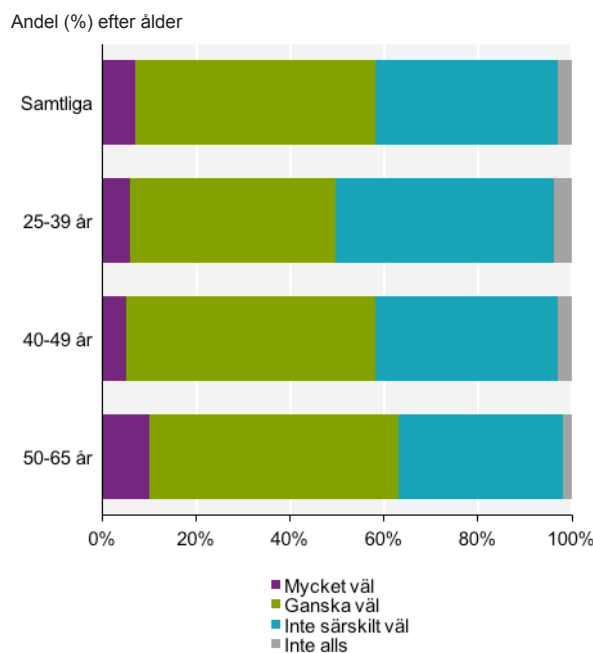
De som deltog i undersökningen kunde lämna skriftliga kommentarer till frågan om vad det var som gjorde att de valde lärarutbildningen. De många kommentarerna speglar på ett tydligt sätt resultaten i figuren ovan. Många ansåg att man i rollen som lärare får chansen att bidra

till en positiv utveckling i samhället samt att genom undervisning och genom att förmedla sitt intresse för ett visst ämne hjälpa och inspirera eleverna att utvecklas.

4 av 10 upplevde inte att lärarutbildningen förberett dem väl

En majoritet, ungefär 6 av 10, ansåg att lärarutbildningen hade förberett dem mycket eller ganska väl inför arbetet som lärare. Men nära 4 av 10 ansåg att lärarutbildningen inte förberett dem särskilt väl eller inte alls. Svaren skiljer sig åt mellan äldre och yngre personer. Personer över 50 år ansåg i nästan dubbelt så hög utsträckning än de under 50 år att lärarutbildningen förberett dem mycket väl inför arbetet som lärare. Personer i de äldre åldersgrupperna ansåg också i något högre grad än de yngre att utbildningen varit till stor nytta i det nuvarande arbetet.

Figur 11: Hur väl upplever du att lärarutbildningen förberedde dig för arbetet som lärare?

Personerna i undersökningen fick även besvara frågan om de haft någon nytta från läraryrket i sitt nuvarande arbete. Drygt 9 av 10 ansåg att de hade stor eller viss nytta av sina erfarenheter från läraryrket i nuvarande arbete. Personer med arbetslivserfarenhet som lärare kortare än 4 år svarade i mindre utsträckning att erfarenheterna som lärare hade medfört stor eller viss nytta för det nuvarande arbetet. Ju längre erfarenhet som lärare de haft, desto oftare svarade de att denna erfarenhet hade varit till nytta i nuvarande arbete.

3.2 Anledningar till byte av yrke

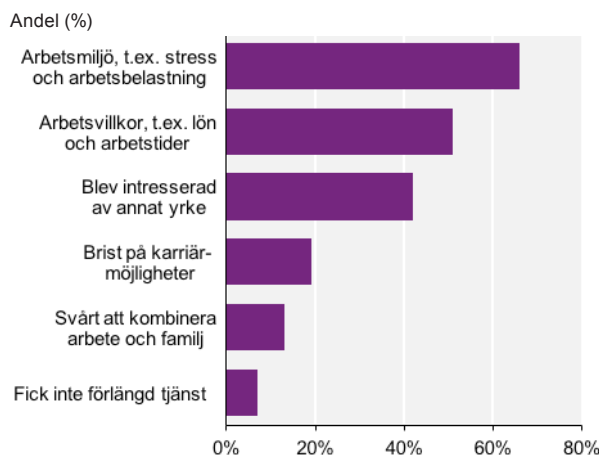
I det här avsnittet undersöks vilka anledningar som ligger bakom att lärarutbildade valt att lämna läraryrket. Frågorna handlade om varför de inte längre arbetar som lärare inom skolväsendet och vilka faktorer som bidrog till detta. I delavsnitt 3.2.1 redovisas resultaten från frågor om i vilken grad faktorer rörande arbetsmiljö bidrog till beslutet att lämna läraryrket. I delavsnitt 3.2.2 redovisas resultaten från frågor om arbetsvillkor såsom lön och obetald övertid vid den senaste anställningen som lärare inom skolväsendet.

Arbetsmiljön anledning för nästan 7 av 10

Personerna som deltog i undersökningen fick svara på frågan om vilken eller vilka anledningar som fanns till att de valt att inte längre arbeta som lärare. I Figur 12 presenteras resultaten. Observera att de kunde markera flera svarsalternativ och därför summerar inte andelarna till 100 procent.

Arbetsmiljö, till exempel stress och arbetsbelastning, var den vanligast förekommande anledningen till att lämna läraryrket. Det var nära 7 av 10 som angav detta alternativ. Drygt 5 av 10 angav att arbetsvillkoren var en viktig anledning. Bland kommentarerna som lämnats återfinns flera beskrivningar av upplevelsen att kraven på vilka arbetsuppgifter man förväntades utföra var höga, i många fall komplexa och att man som lärare förväntades axla fler roller än enbart den som pedagog. Andra menar att organisatoriska förändringar och reformer av skolan var bidragande anledningar till att de slutade.

Figur 12: Vilken/vilka är anledningarna till att du inte längre arbetar som lärare inom skolväsendet?

4 av 10 ville vidare i karriären

Drygt 4 av 10 angav att en anledning till att byta yrke var att de blev intresserade av annat yrke. I kommentarerna till enkäten framgår att flera blev erbjudna tjänster som chef eller utredare inom kommuner eller andra myndigheter. Många uppgav att de ville bidra till en positiv utveckling av skolan på något annat sätt än som lärare. Nästan 20 procent angav brist på karriärmöjligheter som anledning till att byta yrke. Cirka 15 procent uppgav svårigheten att kombinera läraryrket med att ha familj och drygt 5 procent uppgav att de inte fick förlängd tjänst. De som uppgivit att de inte fått förlängd tjänst har ofta kompletterat sina svar med att skolan, gymnasieprogrammet eller specialinriktningen lagts ner. Gymnasielärare har i högre grad än andra uppgivit "Jag fick inte förlängd tjänst" som anledning till att lämna läraryrket, se Figur 13.

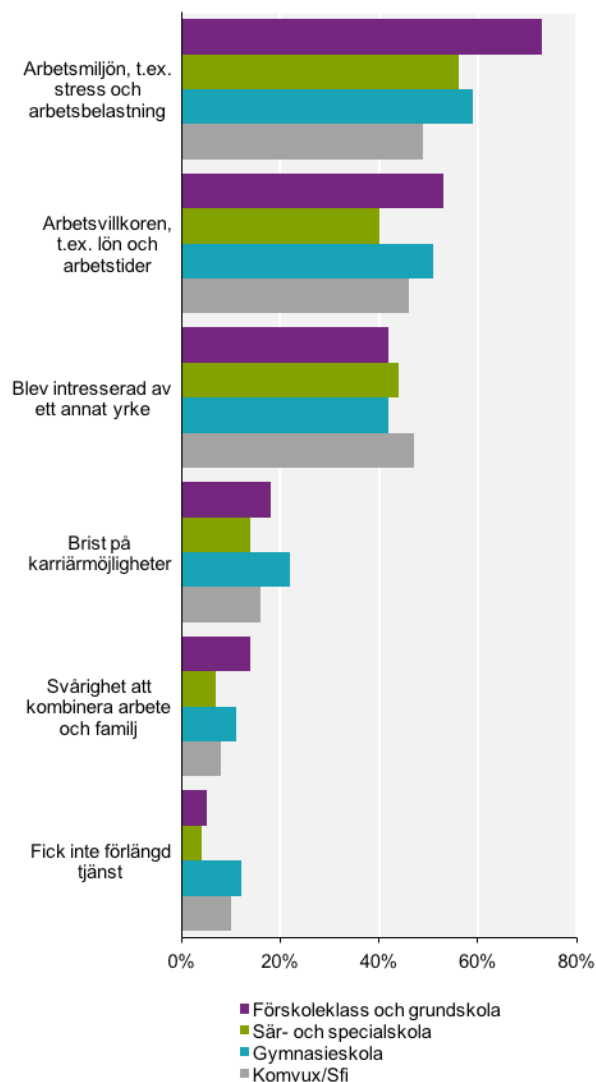
Grundskollärare slutade främst på grund av arbetsmiljön

De som arbetat inom förskoleklass eller grundskola vid sin senaste anställning som lärare svarade i hög utsträckning att arbetsmiljön var en anledning till att lämna läraryrket. Omkring 7 av 10 av dem uppgav att arbetsmiljön var ett skäl till att lämna yrket. De som senast arbetat som grundskollärare angav i högre utsträckning än de andra grupperna att arbetsvillkoren var en anledning att sluta. De mindre skillnaderna avseende arbetsmiljö och arbetsvillkor mellan de övriga grupperna som går att se i Figur 13 är inte statistiskt signifikanta.¹⁴

¹⁴ Se Definitioner och förklaringar.

Figur 13: Vilken/vilka är anledningarna till att du inte längre arbetar som lärare inom skolväsendet?

Andel (%) efter skolform vid senaste anställning som lärare

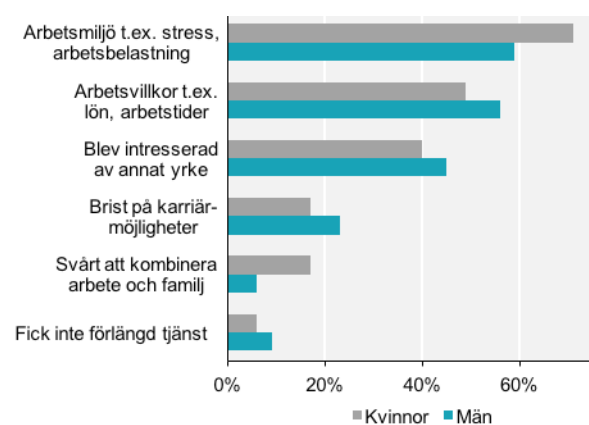

Skillnader mellan kvinnor och män

Svaren skiljer sig något mellan kvinnor och män. I figuren nedan presenteras resultaten fördelat på kön. Samtliga skillnader mellan könen är signifikanta. Fler kvinnor än män svarar att arbetsmiljö, till exempel stress och arbetsbelastning, var en anledning till att de inte längre arbetar som lärare. Fler män än kvinnor anger att arbetsvillkor, till exempel lön och arbetstider, samt att de blev intresserade av ett annat yrke, var anledningar till att byta yrke. Skillnaden mellan könen kan delvis förklaras av könsfördelningen i de olika skolformerna.

Figur 14: Vilken/vilka är anledningarna till att du inte längre arbetar som lärare inom skolväsendet?

Andel (%) efter kön

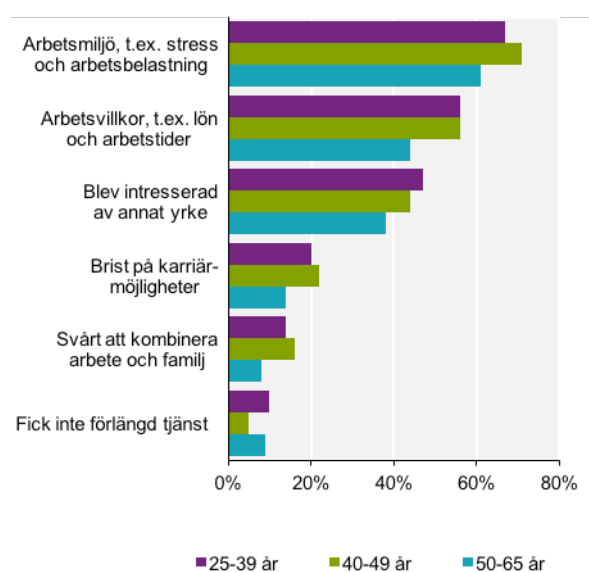

Få skillnader mellan åldersgrupper

De i åldersgruppen 25 till 39 år har i högre utsträckning än de i åldern 40 till 49 år svarat att de inte fick förlängd tjänst. Det finns däremot inga signifikanta skillnader mellan dessa två åldersgrupper i hur de svarat om arbetsmiljö, arbetsvillkor, intresse för annat yrke eller svårigheter att kombinera arbete och familj. Personer i åldersgruppen 50 till 65 år har i lägre utsträckning angett att de slutat på grund av på grund av ovannämnda faktorer.

Figur 15: Vilken/vilka är anledningarna till att du inte längre arbetar som lärare inom skolväsendet?

Andel (%) efter ålder

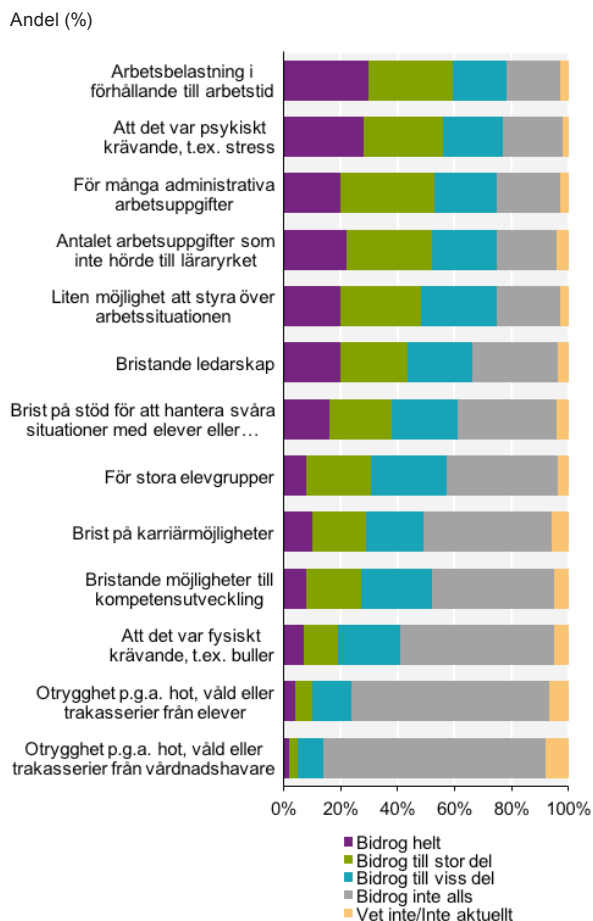
3.2.1 Arbetsmiljö

I följande delavsnitt redovisas resultaten från frågor om i vilken utsträckning olika faktorer bidrog till beslutet att lämna läraryrket. Frågorna rör till störst del aspekter av arbetsmiljö.

För 6 av 10 var arbetsbelastning en betydelsefull anledning

Arbetsbelastning i förhållande till arbetstid var för omkring 6 av 10 en helt eller till stor del bidragande faktor till varför de valt att inte längre arbeta som lärare. En hög arbetsbelastning leder inte automatiskt till stress, men det kan sannolikt vara en bidragande faktor till det. Det var nära 6 av 10 som svarade att psykisk påfrestning var en helt eller till stor del bidragande orsak till att de slutade som lärare. Ungefär 5 av 10 ansåg att för många administrativa arbetsuppgifter, arbetsuppgifter som inte hörde till läraryrket respektive liten möjlighet att styra över arbetssituationen bidrog helt eller till stor del till att de lämnat läraryrket.

Figur 16: I vilken utsträckning bidrog följande till att du inte längre arbetar som lärare inom skolväsendet?

I de kommentarer som lämnats i enkäten framgår att de fem alternativ som fått högst andel "bidrog helt" och "bidrog till stor del" hör ihop. Många beskriver att arbetsbelastningen innebär krav på att utföra arbetsuppgifter som inte hörde till just undervisning såsom kurativt arbete och administration. Detta i kombination med upplevelsen av att inte ha kontroll över sin egen arbetstid gör att arbetssituationen blev stressande och kunde leda till att inte allt händes under ordinarie arbetstid. Många angav också att de upplevde att allmänhet, politiker och elevernas föräldrar har en bristande förståelse för lärares arbetsbelastning och villkor.

De personer som svarat att de blev intresserade av annat yrke har i högre utsträckning än andra angivit "bidrog inte alls" på samtliga frågor som presenteras i Figur 16. Det skiljer mellan 5 och 10 procentenheter i hur de svarat beroende på om de valt bort läraryrket på grund av att de blivit intresserade av ett annat yrke eller inte.

De som arbetat obetald övertid någon eller några gånger i veckan svarade i högre grad att arbetsbelastning i förhållande till arbetstid, psykiskt påfrestning, till exempel stress och liten möjlighet att styra över arbetssituationen bidrog helt till att de lämnade läraryrket. Runt 75 procent av de som arbetade övertid någon eller några dagar i veckan angav att arbetsbelastning i förhållande till arbetstid bidrog till stor del eller helt till att de slutade som lärare. För de som arbetade obetald övertid någon eller några gånger i månaden är motsvarande andel cirka 40 procent. Arbetsvillkor såsom lön och arbetstider diskuteras mer i nästa delavsnitt.

Cirka 10 procent uppgav att hot, våld och trakasserier från elever var en helt eller till stor del bidragande anledning till att lämna läraryrket. Omkring 5 procent uppgav att hot, våld och trakasserier från vårdnadshavare bidrog helt eller till stor del. Cirka 40 procent ansåg att brist på stöd för att hantera svåra situationer med elever och vårdnadshavare bidrog helt eller till stor del till att de inte längre arbetar som lärare inom skolväsendet.

Skillnader mellan kvinnor och män

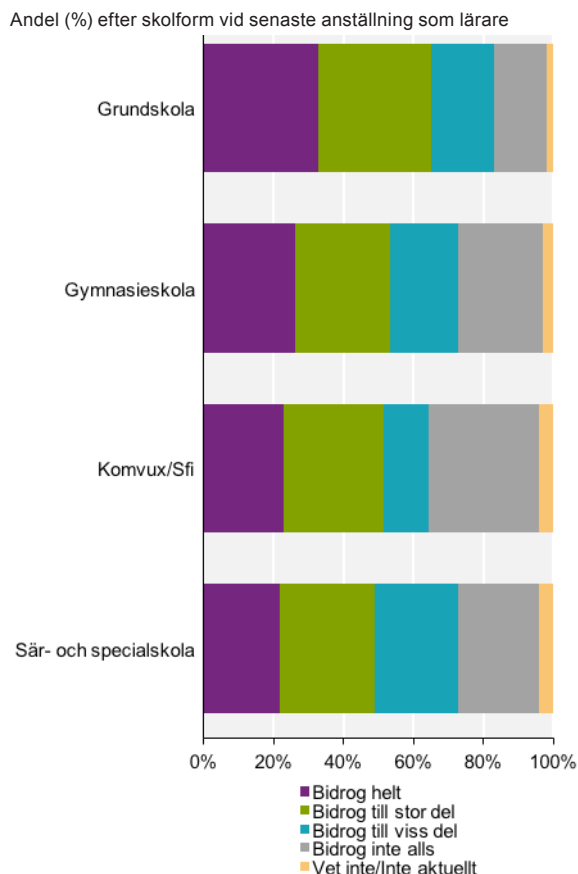
Det var fler kvinnor än män som svarade att arbetsbelastning i förhållande till arbetstid var helt eller till stor del bidragande till varför de lämnade läraryrket, ungefär 60 procent bland

kvinnorna respektive 50 procent bland männen. Det var också en högre andel kvinnor, omkring 55 procent, som angav att liten möjlighet att styra över sin arbetssituation bidrog helt eller till stor del till att de inte längre arbetar som lärare inom skolväsendet. Motsvarande andel bland manliga lärare var cirka 40 procent. Gällande frågan om för många administrativa arbetsuppgifter och arbetsuppgifter som inte hörde till läraryrket bidrog till att de slutade som lärare har män och kvinnor svarat liknande.

Skillnader mellan skolformer

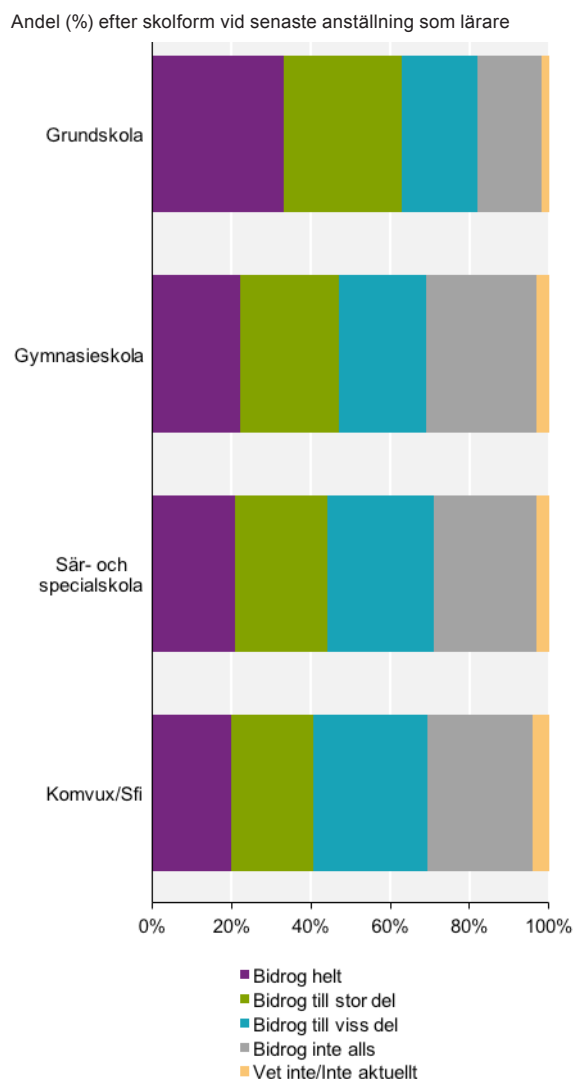
Angående arbetsbelastning i förhållande till arbetstid så varierar svaren beroende på i vilken skolform de arbetat senast inom. Ungefär 65 procent av dem som arbetat senast i grundskola eller förskoleklass har svarat att arbetsbelastningen i förhållande till arbetstid bidrog helt eller till stor del till valet att byta yrke. Motsvarande andel för de som arbetat i gymnasieskola var cirka 55 procent.

Figur 17: I vilken utsträckning bidrog arbetsbelastning i förhållande till arbetstid att du inte längre arbetar som lärare inom skolväsendet?

Skillnaderna mellan grundskola och gymnasieskola är ännu tydligare i frågan om hur psykisk påfrestning, till exempel stress, bidrog till beslutet att lämna läraryrket. Här svarade runt 65 procent av dem som senast arbetade i grundskola eller förskoleklass och cirka 45 procent av dem som arbetat i gymnasieskola att det bidrog helt eller till stor del till beslutet.

Figur 18: I vilken utsträckning bidrog att det var psykiskt krävande, t.ex. stress, till att du inte längre arbetar som lärare inom skolväsendet?

3.2.2 Arbetsvillkor vid senaste anställning som lärare

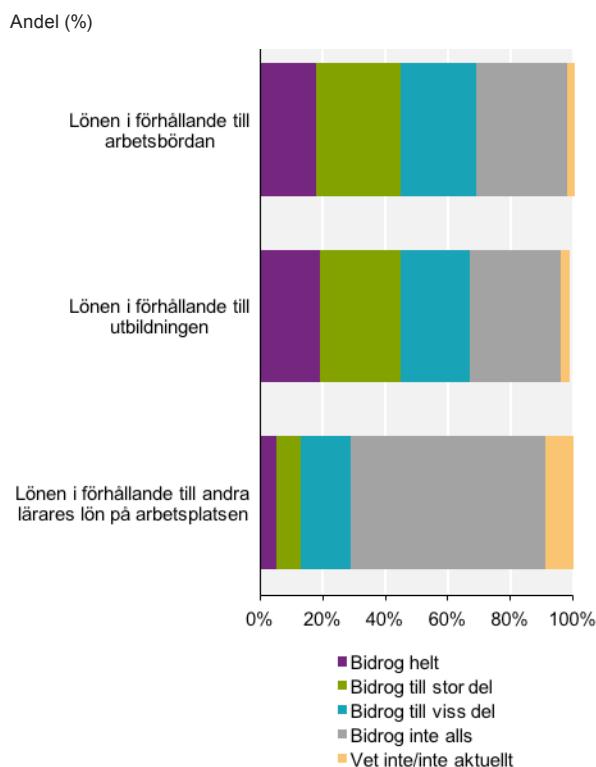
I följande delavsnitt redovisas resultaten från frågor om arbetsvillkor vid den senaste anställningen som lärare inom skolväsendet. Det handlar om lön och obetald övertid samt i vilken utsträckning dessa bidrog till att lämna senaste anställningen som lärare.

Lönen – en bidragande anledning

I enkäten ställdes tre frågor om huruvida lönen var en bidragande anledning till valet att lämna den senaste anställningen som lärare. Resultatet visar att för cirka 45 procent var lönen i förhållande till arbetsbördan en helt eller till stor del bidragande anledning. En lika stor andel svarade att lönen i förhållande till utbildningen på bidrog till beslutet.

Det var cirka 15 procent som angav att lönen i förhållande till kollegornas bidrog helt eller till stor del. För de som slutade någon gång under de senaste 5 åren spelade kollegornas lön i förhållande till den egna större roll för beslutet att lämna anställningen än för dem som slutat tidigare år.

Figur 19: I vilken utsträckning bidrog lönen till att du slutade din senaste anställning som lärare inom skolväsendet?

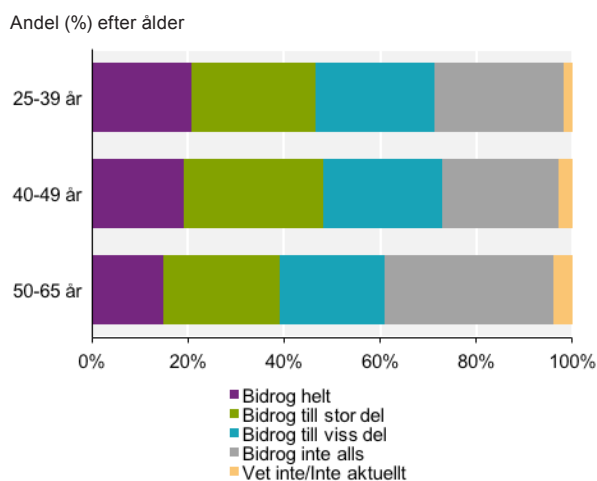

Lönen av mindre betydelse för de över 50 år

Det fanns inga signifikanta skillnader mellan kvinnor och män gällande lönen i förhållande till arbetsbördan. Det går däremot att se skillnader beroende på de lärarutbildades ålder. Bland lärarutbildade mellan 50 och 65 år uppgav omkring 4 av 10 att lönen i förhållande till arbetsbördan bidrog helt eller till stor del till att de lämnade läraryrket. Motsvarande andel för åldersgrupperna 25 till 39 år och 40 till 49 år var nästan 5 av 10.

Ett liknande mönster för åldersgrupperna gick att utläsa i svaren på frågan om lönen i förhållande till utbildningen. Det fanns däremot inga skillnader mellan åldersgrupperna vad gäller lönen i förhållande till andra lärares löner på arbetsplatsen.

Figur 20: I vilken utsträckning bidrog lönen i förhållande till arbetsbördan att du slutade din senaste anställning som lärare inom skolväsendet?

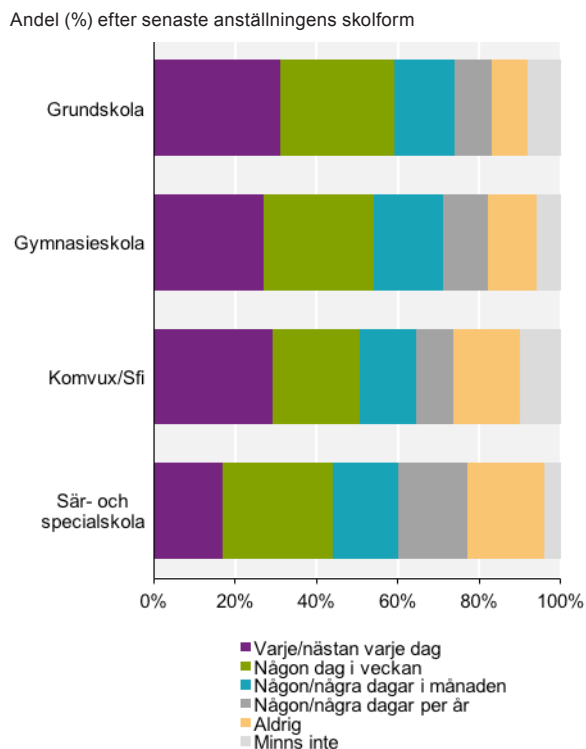

Nästan 6 av 10 arbetade obetald övertid varje vecka

Personerna som deltog i undersökningen fick ange hur ofta de arbetade obetald övertid under den senaste anställningen som lärare. Obetald övertid innebär arbete som inte ryms inom schemalagd arbetstid eller inom den avtalade förtroendearbetstiden. Cirka 30 procent svarade att de arbetade obetald övertid varje eller nästan varje dag. Ungefär 25 procent angav att de arbetade obetald övertid någon gång i veckan. Omkring 25 procent arbetade obetald övertid några dagar i månaden eller mindre. Endast 10 procent angav att de aldrig arbetade obetald övertid, och knappt 10 procent angav att de inte mindes.

Kvinnor angav i högre utsträckning än män att de arbetade obetald övertid. Cirka 35 procent av kvinnorna arbetade obetald övertid varje eller nästan varje dag, medan andelen för män var drygt 20 procent. Det finns även signifikanta skillnader mellan de olika skolformerna. Bland dem som arbetat senast inom grundskolan angav cirka 30 procent att de arbetade övertid varje eller nästan varje dag. Motsvarande andel bland dem som senast arbetat inom gymnasieskolan var drygt 25 procent. Lägst var andelen bland sär- och specialskollärare, cirka 15 procent.

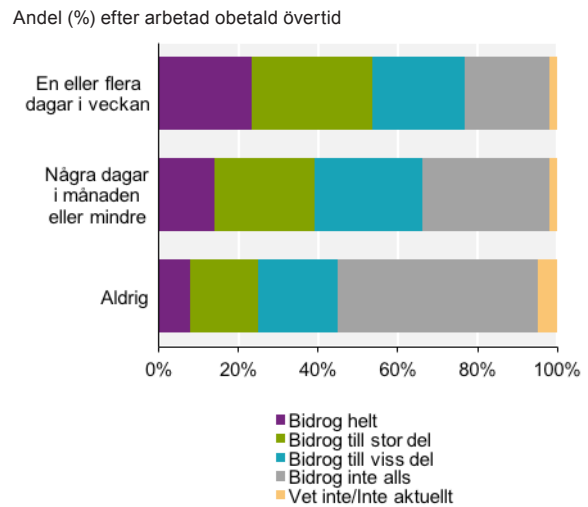
Figur 21: Hur ofta arbetade du obetald övertid i din senaste anställning som lärare inom skolväsendet?

Lön i förhållande till arbetsbörda och obetald övertid

När frågan om lönen i förhållande till arbetsbörda redovisas efter obetald övertid framträder tydliga skillnader. Bland lärarna som vid sin senaste anställning arbetade obetald övertid en eller flera gånger i veckan var det knappt 55 procent som angav att lönen i förhållande till arbetsbördan bidrog helt eller till stor del till att de lämnade läraryrket. Bland dem som arbetade obetald övertid några dagar i månaden eller mindre var motsvarande andel omkring 40 procent, och cirka 25 procent bland dem som aldrig arbetade obetald övertid.

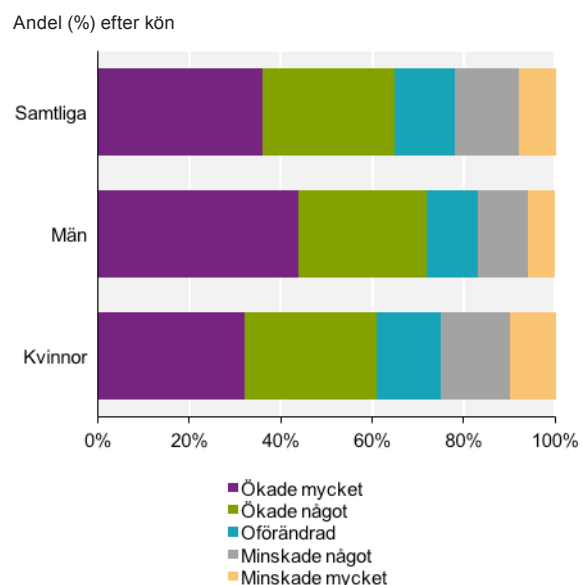
Figur 22: I vilken utsträckning bidrog lönen i förhållande till arbetsbördan att du slutade din senaste anställning som lärare inom skolväsendet?

En majoritet angav att lönen ökade

Cirka 65 procent angav att lönen ökade mycket eller något vid bytet från läraryrket till ett annat yrke utanför utbildningsbranschen. Jämförelsen gällde heltidstjänst i de båda anställningarna. Det fanns dock vissa skillnader mellan könen. För cirka 70 procent av männen ökade lönen något eller mycket medan motsvarande andel för kvinnorna var drygt 60 procent. Det var omkring 25 procent av de kvinnliga lärarna som angav att lönen minskade något eller mycket jämfört med drygt 15 procent av de manliga.

Figur 23: Hur förändrades din lön när du bytte arbete?

3.3 Återgång till läraryrket

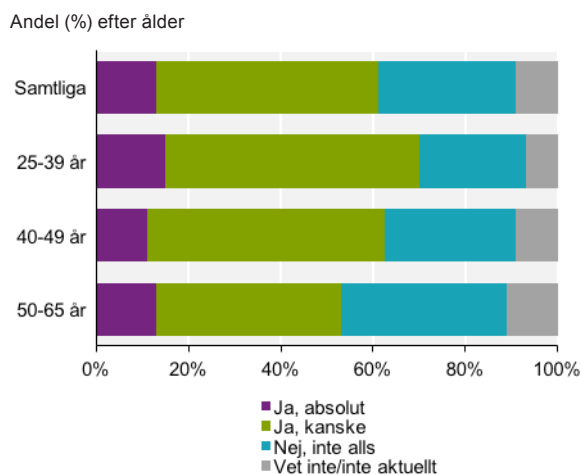
I följande avsnitt undersöks hur stor andel av dem som lämnat läraryrket som skulle kunna tänka sig att arbeta som lärare igen. Här redovisas vilka faktorer som är av betydelse för dem som kunde tänka sig att återvända till läraryrket.

6 av 10 kunde tänka sig återvända till läraryrket

I enkäten ställdes den hypotetiska frågan "Kan du tänka dig att arbeta som lärare inom skolväsendet igen?". Det vanligaste svaret var "Ja, kanske", vilket omkring 5 av 10 angav. Drygt 1 av 10 svarade "Ja, absolut". Om de som svarat "Ja, absolut" läggs ihop med de som svarat "Ja, kanske" är det cirka 6 av 10 som kunde tänka sig att arbeta som lärare inom skolväsendet igen. Ungefär 3 av 10 svarade att de inte alls kunde tänka sig att återvända.

Andelen i åldern 25 till 39 år som kanske eller absolut kunde tänka sig återvända till yrket var nästan 7 av 10. Motsvarande andel i åldern 40 till 49 år var lägre, cirka 6 av 10. Den lägsta andelen potentiella återvändare fanns bland lärarutbildade mellan 50 och 65 år. Här var det drygt 5 av 10 som kunde tänka sig återvända.

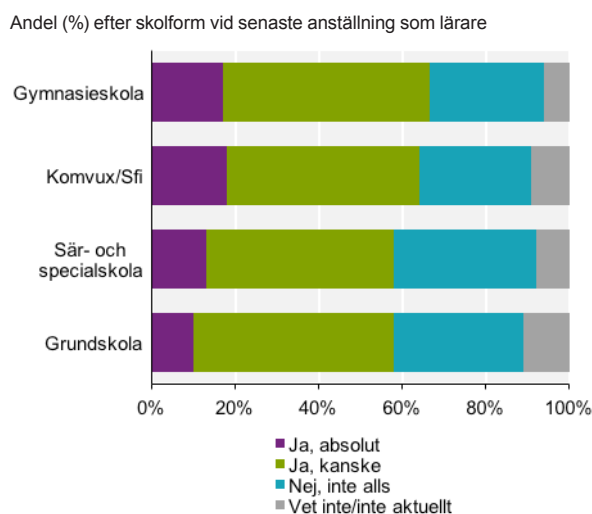
Figur 24: Kan du tänka dig att arbeta som lärare inom skolväsendet igen?

Större andel gymnasielärare kunde tänka sig återvända

De som senast varit verksamma som gymnasielärare kunde i högre utsträckning än andra tänka sig att komma tillbaka till läraryrket. Omkring 15 procent av gymnasielärarna angav "Ja, absolut" som svar, medan endast runt 10 procent av grundskollärarna svarade detsamma.

Figur 25: Kan du tänka dig att arbeta som lärare inom skolväsendet igen?

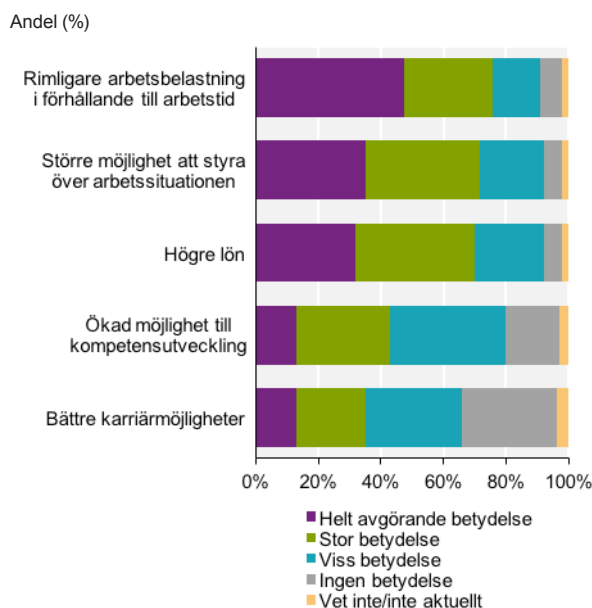

Rimlig arbetsbelastning viktigt för att återvända

De som svarade att de kunde tänka sig att återvända till läraryrket fick frågor om i vilken grad olika faktorer har betydelse.

De viktigaste faktorerna var en rimligare arbetsbelastning i förhållande till arbetstid, att få en större möjlighet att styra över arbetssituationen än tidigare samt en högre lön. Omkring 7 av 10 ansåg för vardera av dessa tre faktorer att de hade stor eller helt avgörande betydelse för beslutet att återvända till läraryrket.

Figur 26: Vilken betydelse har följande för att du skulle kunna tänka dig att arbeta som lärare inom skolväsendet igen?

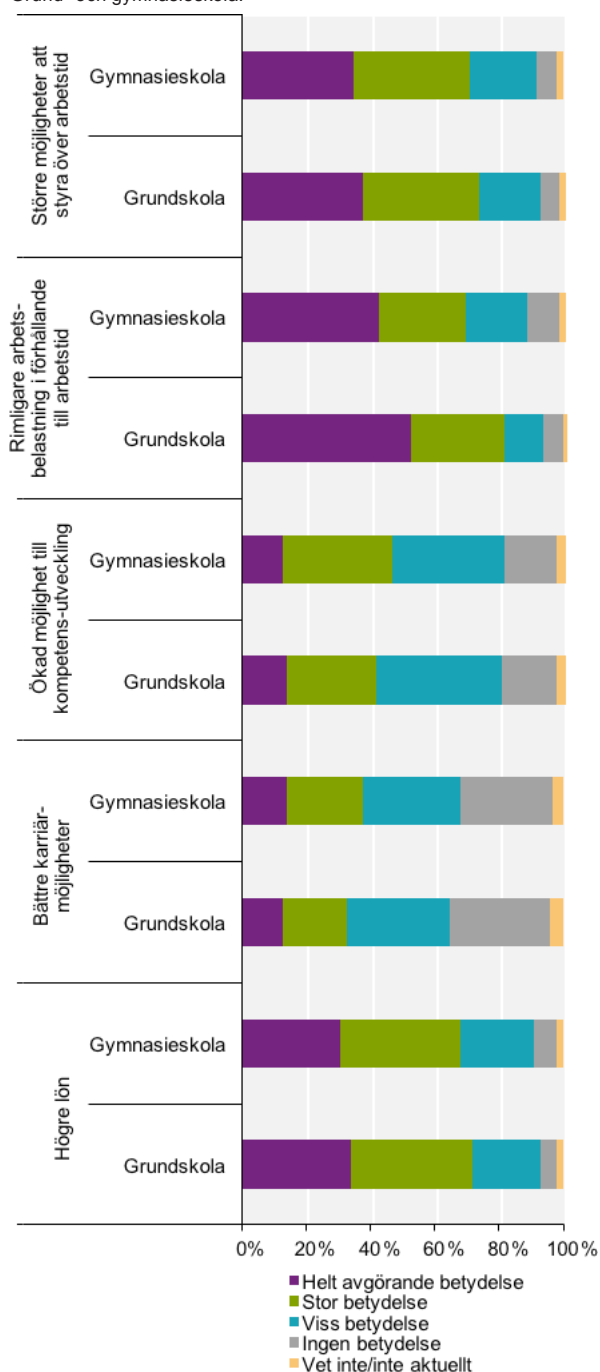

Liten skillnad mellan skolformer

Det finns mycket små, eller inga skillnader i svaren mellan lärare i de olika skolformerna avseende frågorna om lön, kompetensutveckling, karriärmöjligheter och möjlighet att styra över arbetsituationen. Grundskollärarna svarade dock i högre utsträckning att arbetsbelastning i förhållande till arbetstid skulle ha en helt avgörande eller stor betydelse för att återvända till läraryrket.

Figur 27: Vilken betydelse har följande för att du skulle kunna tänka dig att arbeta som lärare inom skolväsendet igen?

Andel (%) efter skolform vid senaste anställning som lärare. Grund- och gymnasieskola.

Rimligare arbetsbelastning – helt avgörande betydelse för majoriteten kvinnliga lärare

Som tidigare redovisats (se Figur 26) skulle rimligare arbetsbelastning i förhållande till arbetstid vara betydelsefullt för uppemot 90 procent av dem som kunde tänka sig återvända till läraryrket. Svaren skiljer sig åt mellan manliga och kvinnliga lärare. För omkring 55 procent av kvinnorna var rimligare arbetsbelastningen av helt avgörande betydelse. Motsvarande andel för männen var lägre, runt 35 procent. Som redovisats i delavsnitt 3.2.1 var det också fler kvinnor än män som angav att arbetsbelastning i förhållande till arbetstid var en av anledningarna till att lämna läraryrket.

En liknande skillnad går att se vad gäller möjligheten att styra över arbetsituationen. Här var det cirka 40 procent av kvinnorna som angav att större möjlighet att styra över arbetsituationen var av helt avgörande betydelse för att tänka sig återvända. För ungefär 25 procent av männen var det av helt avgörande betydelse.

I enkäten ställdes även en öppen fråga om det var något annat som vore av betydelse för att de skulle kunna tänka sig att återvända till läraryrket. Många kommenterade att de skulle vilja att det fanns mer kringpersonal i skolan såsom elevassistenter, elevvårdspersonal och administrativ personal. Då kunde lärarens arbetsuppgifter i högre grad fokuseras på det pedagogiska arbetet. Flera angav också att det skulle vara betydelsefullt om mer stöd gavs till lärare för att skapa arbetsro i klassrummet. Andra menade att bra ledarskap och läraryrkets status skulle vara av betydelse för att de skulle återvända.

Fakta om statistiken

”Lärare utanför yrket” är en temarapport om utbildning och arbete utarbetad av Statistiska centralbyrån. I rapportens första kapitel presenteras statistik som bygger på registeruppgifter och i rapportens andra och tredje kapitel presenteras population och resultat från enkätundersökningen ”Lärares karriärvägar” som genomfördes under hösten 2016.

Undersökningen riktade sig till de lärarutbildade som arbetat som lärare inom utbildningsbranschen någon gång under åren 2005-2013, men sedan bytt yrke och bransch år 2014, och som vid tiden för undersökningen, hösten 2016 fortfarande inte gått tillbaka till läraryrket eller utbildningsbranschen.

Syftet med enkätundersökningen var att få en bild av vilka orsaker som bidrar till att personer med lärarexamen och erfarenhet från läraryrket väljer ett annat yrke än lärare, och hur många av dem som lämnat som skulle kunna tänka sig att återvända till läraryrket.

Genomförandet av undersökningen är beslutat i samråd med ”Användarrådet för befolkning, demografi och utbildning”, där det finns representanter från Arbetsförmedlingen, Arbetsmarknadsdepartementet, Barnombudsmannen, Finansdepartementet, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Myndigheten för yrkeshögskolan, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Skolverket, Socialdepartementet, Institutet för social forskning (SOFI) vid Stockholms universitet, Stockholms universitet, Sveriges Kommuner och Landsting, Universitetskanslersämbetet och Utbildningsdepartementet.

Detta omfattar statistiken

Enkätundersökningen riktar sig till de lärarutbildade som arbetade som lärare inom utbildning någon gång under 2005-2013, men sedan bytt yrke och bransch 2014, och som vid tiden för undersökningen, hösten 2016 fortfarande inte gått tillbaka till läraryrket eller utbild-

ningsbranschen. Totalt 7 289 personer ingick i undersökningen.

Statistiken redovisas oftast som procentuella andelar av populationen med viss egenskap uppdelat efter kön, ålder och skolform vid senaste anställning som lärare.

Mer statistik finns publicerad i Exceltabeller på www.scb.se/uf0549.

Definitioner och förklaringar

Bransch

Med bransch avses näringsgren enligt Svensk näringsgrensindelning 2007 (SNI 2007) på tvåsiffernivå. Uppgifterna för arbetsställen är hämtade från SCB:s företagsdatabas.

Kommungrupp

För redovisningsgruppen ”kommungrupp vid senaste arbetsstället” används Sveriges kommuner och landstings kommungruppsindelning 2017. Indelningen består av totalt nio grupper fördelade på tre huvudgrupper, där kommunerna grupperats utifrån vissa kriterier som tätortsstorlek, närhet till större tätort och pendlingsmönster. Dataunderlaget är hämtat från SCB:s olika databaser. I den här rapporten redovisas statistiken efter de tre huvudgrupperna.

Population

Populationen i den inledande registerstudien (Kapitel 1) omfattar alla lärarutbildade i Sverige som tagit en lärarexamen vid ett svenskt lärosäte senast vid 2013 års slut och som var under 65 år vid 2014 års slut. Populationen i registerstudien omfattade 237 646 personer. I definitionen av lärare i registerstudien omfattas samtliga personer som har yrkeskod lärare (SSYK-kod på 3-siffernivå 231,232, 233, 234, 235) enligt SSYK 2012. Utbildningsbranschen definieras som SNI 2007 85, Utbildning.

Populationen i enkätundersökningen, vars resultat redovisas i Kapitel 2 och 3, har avgränsats så att den omfattar personer med en svensk lärarexamen som är 65 år eller yngre vid 2016 års slut och någon gång arbetat som lärare inom branschen utbildning mellan år 2005-2013. Utbildningsbranschen definieras som SNI 2007 85, Utbildning. För att räknas till gruppen som inte bytt bransch måste arbetsstället man jobbade på 2014 finnas inom utbildningsbranschen. För att inte räknas till denna grupp kan arbetsstället år 2014 finnas inom en annan bransch eller ha en annan sysselsättning än arbete 2014. Med lärare i enkätundersökningen avses de som har yrkeskod lärare i Yrkesregistret (SSYK-kod på 3-siffernivå 232, 233, 234, 235). De lärare som omfattas är de som arbetat som grundskollärare, yrkeslärare, speciallärare och gymnasielärare. De som huvudsakligen arbetat som lärare på förskola eller fritidshem, högskola, yrkeshögskola eller universitet ingår inte. De ska också varit folkbokförda i Sverige i december år 2015 för att ingå i rampopulationen. Rampopulationen avgränsades ytterligare med kriteriet att uppgifter från Yrkesregistret avseende år 2014 inte skulle vara imputerade eller okända.

Totalt 7 289 personer återstod då samtliga avgränsningar gjorts. Dessa ingick i undersökningen.

Läroutbildning

Med läroutbildning avses förskolläroutbildning, fritidspedagogutbildning, läroutbildning för grundskolans lägre åldrar, läroutbildning för grundskolans högre åldrar, gymnasieläroutbildning, yrkesläroutbildning samt specialläro- och specialpedagogutbildning.

Lärare

Definitionen av "lärare" som användes i den här studien utgår ifrån Standard för svensk yrkesklassificering, SSYK, som är ett system för gruppering av individers yrken. SSYK klassificerar personer efter de arbetsuppgifter som de utför. Till lärare räknas personer som har yrken med krav på fördjupad högskolekompetens inom utbildning. Här inkluderas yrkesgrupp 231 Universitets- och högskolelärare, 232 Yrkeslärare, 233 Gymnasielärare. 234 Grundskollärare, fritidspedagoger och förskollärare, 235 Andra pedagoger med teoretisk specialistkompetens. I den sistnämnda gruppen arbetar lärare som undervisar elever med behov av särskilt stöd, ger speci-

alpedagogiskt stöd till lärare, informerar och ger råd till studerande om studieval, yrken och yrkesval, undervisar till exempel på kulturskolor, eller bedriver undervisning i svenska för invandrare. Observera att gruppen universitets- och högskollärare samt förskollärare och fritidspedagoger inte omfattas i enkätundersökningen (vars resultat redovisas i kapitel 2 och 3). Dessa yrkesgrupper kan också ha en lärarexamen, men på grund av tekniska skäl inkluderas de inte i enkätundersökningen.

Statistiskt signifikanta

Ett statistikvärdes osäkerhet beror på den totala avvikelser (totala felet) mellan skattningen och målstorheten. Det totala felet kan beskrivas enligt följande:

Totala felet = Urvalsfel + Täckningsfel + Bortfallsfel + Mätfel + Bearbetningsfel

I denna enkätundersökning förekommer samtliga typer av fel utom urvalsfel. Bortfall förekommer dock i undersökningen vilket bidrar till en slumpmässig osäkerhet i statistiken. Denna slumpmässiga osäkerhet har skattats med hjälp av 95-procentiga konfidensintervall. Med ett 95-procentigt konfidensintervall menas i denna undersökning att det sökta värdet på målstorheten med 95 procent sannolikhet ligger inom intervallets gränser, om andra fel än slumpmässiga fel orsakade av bortfallet är försumbara.

Det har inte genomförts några metodstudier för att kunna redovisa kvantitativa mått över storleken på andra osäkerhetskällor än den slumpmässiga osäkerheten orsakad av bortfallet. Om jämförelser mellan statistikvärden görs är det brukligt att använda konfidensintervallen för att identifiera skillnader som är statistiskt säkert ställda. De skattade konfidensintervallen får då inte överlappa varandra.

Punktskattningar och osäkerhetstal för 95-procentiga konfidensintervall finns presenterade i separata Exceltabeller under "Utvalda tabeller och diagram" på www.scb.se/uf0549.

Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK)

Standard för svensk yrkesklassificering, SSYK 2012 är ett system för gruppering av individers yrken. SSYK klassificerar personer efter de arbetsuppgifter som de utför. Samtliga yrkesgrupper som nämns i rapporten är på tresiffernivå.

Övertäckning

Övertäckning avser personer som valts ut för att delta i undersökningen, men inte tillhör målpopulationen. Uppgifterna om senaste yrke och arbetsställe är från år 2014. För att säkerställa att personerna i undersökningen inte gått tillbaka till läraryrket någon gång de efterföljande åren, alltså 2015 eller 2016, ställdes en kontrollfråga i början av enkäten om man för tillfället arbetar som lärare inom skolväsendet. De personer som återvänt till läraryrket räknades i undersökningen som övertäckning. Till övertäckningen hör också de personer som huvudsakligen studerar, är sjukskrivna eller gått i förtidspension. Information om huvudsaklig sysselsättning vid mättillfället undersöktes i ytterligare en kontrollfråga i enkäten.

Så görs statistiken

Kapitel 1 Registerstudie

Samtliga uppgifter, förutom de uppgifter där källa anges i fotnot, som finns i Kapitel 1 Registerstudie härrör från SCB:s universitets- och högskoleregister och Yrkesregister.

Kapitel 2 och 3 Enkätundersökning

Lärarna som deltagit i enkätundersökningen har alla tagit en lärarexamen i det svenska utbildningssystemet någon gång före 2014. Uppgifterna är hämtade från SCB:s universitets- och högskoleregister. De personer som valdes ut har arbetat som lärare (SSYK-kod på 3-siffernivå 232, 233, 234, 235), någon gång åren 2005 till 2013. Därefter valdes de ut som hade en annan yrkeskod än lärare och vars arbetsplats fanns inom annan bransch än utbildning (Avdelning P, huvudgrupp 85 enligt SNI 2007) år 2014. År 2014 infördes en uppdaterad Standard för svensk yrkesklassificering. Många av de gamla yrkeskoderna skiljer sig från de nya, och för att kunna redovisa statistik för hela populationen är 19 procent av uppgifterna imputerade via en modell som utgår från vilken yrkeskod (enligt SSYK 96) individen hade i registret sedan tidigare år. I den här undersökningen har personer valts ut som inte har okända eller modellimputerade uppgifter för 2014. Då samtliga avgränsningar gjorts återstod 7 289 personer. Samtliga valdes ut för att delta i undersökningen.

För att säkerställa att personerna i undersökningen inte gått tillbaka till läraryrket någon gång de

efterföljande åren, år 2015 eller 2016, ställdes en kontrollfråga i början av enkäten om man för tillfället arbetar som lärare inom skolväsendet. De personer som återvänt till läraryrket räknades i undersökningen som övertäckning.

Undersökningen var frivillig att delta i. SCB har formulerat frågorna i undersökningen i samråd med statistikanvändarna, en testpanel med privatpersoner som arbetar eller arbetat som lärare och mättekniker på SCB, som är specialister på frågekonstruktion.

Frågeformuläret innehöll 25 numrerade frågor och några av dem hade delfrågor vilket genererade totalt 49 frågor.

Undersökningen genomfördes som en enkätundersökning med pappersenkät och möjlighet till att fylla i en webbenkät. Ett missiv med inloggningsuppgifter till webblanketten skickades ut den 12 september 2016. Sedan skickades tre påminnelser till dem som inte besvarat frågeblanketten. Ett tack- och påminnelsekort skickades den 22 september. En påminnelse som också innehöll en pappersenkät skickades den 5 oktober och en slutlig påminnelse med ny pappersenkät den 18 oktober. Samtliga utskick hade inloggningsuppgifter till webbenkäten. Datainsamlingen avslutades den 7 december 2016. Det fanns möjlighet att besvara webbenkäten under hela insamlingsperioden. Undersökningen genomfördes för första gången under hösten 2016 och inga ytterligare undersökningsomgångar är planerade.

Redovisningsvariabeln "Arbetsområde" har skapats utifrån svaren på fråga 3: "Inom vilket område arbetade du huvudsakligen vid din senaste anställning som lärare inom skolväsendet?". "Antal år i yrket" är skapad utifrån svaren på fråga 4: "Hur många år har du totalt arbetat som lärare inom skolväsendet?". "Antal år sedan byte" har skapats utifrån fråga 2: "Vilket år avslutade du din senaste anställning som lärare inom skolväsendet?".

Statistikens tillförlitlighet

Ett statistikvärdes tillförlitlighet/osäkerhet beror på den totala avvikelser mellan skattningen och målstorheten. Denna totala avvikelse skulle kunna beskrivas enligt följande:

Totala felet = Urvalsfel + Täckningsfel + Bortfallsfel + Mätfel + Bearbetningsfel

I denna undersökning förekommer inget urvalsfel (inget urval drogs). Svandsandelen i undersökningen var 66 procent. Eftersom bortfall förekom i undersökningen bidrar detta till en slumpmässig osäkerhet i statistiken. Under vissa antaganden kan denna slumpmässiga osäkerhet uppskattas. Detta har gjorts med hjälp av konfidensintervall, som beräknats med hjälp av ett av SCB egenutvecklat estimationsprogram, ETOS.

Bortfallet kan även ha en snedvridande effekt på skattningarna (så kallat bortfallsfel). För att reducera dessa skevheter har vikter beräknats med hjälp av kalibrering. Storleken på kvarstående skevheter orsakade av bortfallet är dock svåra att mäta.

Täckningsfel definieras som skillnader mellan rampopulation och målpopulation.

Undertäckning utgörs av personer som återfinns i målpopulationen men inte i rampopulationen. I denna undersökning utgörs undertäckning främst av personer som bytt yrke och branscher efter 2014. Några försök att kvantifiera undertäckningen har inte gjorts.

Övertäckning utgörs av personer som återfinns i rampopulationen men inte i målpopulationen. Detta kan exempelvis vara personer som idag arbetar som lärare trots att de inte gjorde det 2014. Täckningsfel kan också uppkomma på grund av brister i de register som använts.

Vid insamlingen av enkätundersökningen identifierades 868 personer utgöra övertäckning. Övertäckningen har identifierats bland annat med hjälp av kontrollfrågor i enkäten. Detta var främst personer som angivit att de fortfarande arbetar eller återgått till att arbeta som lärare, eller arbetar som rektor inom skolväsendet, studerade heltid eller gått i förtidspension. De skattningar som tagits fram justerar för denna övertäckning.

Det har inte gjorts några studier över eventuella mätfel, men enkäten har utformats och mättekniskt granskats med syftet att minimera risken för mätfel.

Bearbetningsfel kan uppstå vid registreringen av svar från inkomna frågeblanketter. Då regis-

treringen av svar sker maskinellt och genomgår flera logiska kontroller bedöms felet vara litet. Konfidensintervall är ett mått på osäkerhet i statistiken och för stora redovisningsgrupper är intervallen små. För små redovisningsgrupper, tex Komvux och Sfi och sär- och specialskolan, kan intervallen vara större.

Bra att veta

Mer information om undersökningen kvalitet finns dokumenterat i Beskrivningen av statistiken på SCB:s webbplats, www.scb.se/uf0549.

Referenser

Skolverket. *Uppdrag om prognos över behovet av olika lärarkategorier*. 2015.
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=3472>
(Hämtad 2016-12-20)

Statistiska centralbyrån. *40 000 lärare arbetar inte med undervisning*. 2015.
http://www.scb.se/sv_/hitta-statistik/artiklar/40-000-larare-arbetar-inte-med-undervisning/
(Hämtad 2017-01-09)

Statistiska centralbyrån. *Arbetskraftsbarometern 2016 – Vilka utbildningar ger jobb?*. 2016.
http://www.scb.se/Statistik/_Publikationer/UF0505_2016A01_BR_AM78BR1604.pdf
(Hämtad 2017-01-03)

Statistiska centralbyrån. *Vanligt arbeta kort tid som lärare*. 2016.
http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Artiklar/Vanligt-arbeta-kort-tid-som-larare/
(Hämtad 2016-12-22)

Universitetskanslersämbetet. *Fortsatt fler söker sig till lärarutbildningen – men långt från det prognostiserade behovet*. 2016.
<http://www.uka.se/arkiv/statistiska-analyser/2016-01-21-fortsatt-fler-soker-sig-till-lararutbildningen---men-langt-fran-det-prognostiserade-behovet.html>
(Hämtad 2016-12-12)

Bilagor

Lärarutbildades karriärvägar

Frågeblanketten läses maskinellt. Vi ber dig därför att:

- Använda bläckpenna
- Skriva tydliga siffror, så här:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
- Markera dina svar med kryss, så här:
- Om du svarat fel täck hela rutan med det felaktiga krysset, så här:

1. Vilket av följande alternativ stämmer för dig?

Markera endast ett alternativ.

- Har en pågående anställning som lärare inom skolväsendet
- Har aldrig varit anställd som lärare inom skolväsendet

Tack för att du svarade på enkäten! Eftersom den vänder sig till de med avslutade anställningar inom skolväsendet blir det inga fler frågor, men vi vill fortfarande att du postar enkäten till oss. Eventuella kommentarer kan du lämna på sista sidan.

- Är inte anställd som lärare inom skolväsendet just nu

2. Vilket år avslutade du din senaste anställning som lärare inom skolväsendet?

År:

--	--	--	--

3. Inom vilket område arbetade du huvudsakligen vid din senaste anställning som lärare inom skolväsendet?

Om du arbetade lika mycket inom flera områden markerar du alla områden du jobbade inom.

- Förskoleklass
- Grundskola
- Grundsärskola
- Gymnasieskola
- Gymnasiesärskola
- Vuxenutbildning
- Svenska för invandrare

- Annat område:

--

4. Hur många år har du totalt arbetat som lärare inom skolväsendet?

Antal år:

--	--	--	--

5. Vilken är din huvudsakliga sysselsättning idag?

Svara "arbete" även om du för tillfället är borta från arbetet på grund av sjukdom, tjänstledighet, föräldraledighet eller liknande.

Arbete

Studier

Arbetssökande

Sjuk-/aktivitetsersättning

Pensionär

Annan sysselsättning:

Tack för att du svarade på enkäten! Eftersom den vänder sig till de med arbete blir det inga fler frågor, men vi vill fortfarande att du postar enkäten till oss. Eventuella kommentarer kan du lämna på sista sidan.

6. I vilken utsträckning bidrog följande till att du valde att utbilda dig till lärare?

	Bidrog helt	Bidrog till stor del	Bidrog till viss del	Bidrog inte alls	Vet inte/inte aktuellt
a. Intresserad av att undervisa	☐	☐	☐	☐	☐
b. Intresserad av visst ämne	☐	☐	☐	☐	☐
c. Ville arbeta med barn och ungdomar	☐	☐	☐	☐	☐
d. Ha en stimulerande arbetsmiljö	☐	☐	☐	☐	☐
e. Ha ett meningsfullt arbete	☐	☐	☐	☐	☐
f. Goda möjligheter att få jobb	☐	☐	☐	☐	☐
g. Möjlighet till trygg anställning	☐	☐	☐	☐	☐
h. Bra arbetsförhållanden	☐	☐	☐	☐	☐
i. Möjlighet till kompetensutveckling	☐	☐	☐	☐	☐

7. Var det något annat som bidrog till att du valde att utbilda dig till lärare?

Ja, följande:

Nej

Vet inte/inte aktuellt

8. Hur väl upplever du att lärarutbildningen förberedde dig för arbetet som lärare?

Mycket väl

Ganska väl

Inte särskilt väl

Inte alls

9. Upplever du att du haft någon nytta av lärarutbildningen i ditt nuvarande arbete?

Ja, stor nytta

Ja, viss nytta

Nej, ingen nytta

10. Upplever du att du haft någon nytta av dina erfarenheter från läraryrket i ditt nuvarande arbete?

- Ja, stor nytta
 Ja, viss nytta
 Nej, ingen nytta

11. Vilken/vilka är anledningarna till att du inte längre arbetar som lärare inom skolväsendet?

Flera alternativ kan markeras.

- Jag fick inte förlängd tjänst
 Jag blev intresserad av ett annat yrke
 Brist på karriärmöjligheter
 Arbetsvillkoren, t.ex. lön och arbetstider
 Arbetsmiljön, t.ex. stress och arbetsbelastning
 Svårighet att kombinera arbete och familj

Annan anledning:

12. I vilken utsträckning bidrog följande till att du inte längre arbetar som lärare inom skolväsendet?

	Bidrog helt	Bidrog till stor del	Bidrog till viss del	Bidrog inte alls	Vet inte/inte aktuellt
a. För stora elevgrupper	☐	☐	☐	☐	☐
b. För många administrativa arbetsuppgifter	☐	☐	☐	☐	☐
c. Antalet arbetsuppgifter som inte hörde till läraryrket	☐	☐	☐	☐	☐
d. Arbetsbelastning i förhållande till arbetstid	☐	☐	☐	☐	☐
e. Bristande möjligheter till kompetensutveckling	☐	☐	☐	☐	☐
f. Brist på karriärmöjligheter	☐	☐	☐	☐	☐
g. Att det var fysiskt krävande, t.ex. buller	☐	☐	☐	☐	☐
h. Att det var psykiskt krävande, t.ex. stress	☐	☐	☐	☐	☐
i. Liten möjlighet att styra över arbetssituationen	☐	☐	☐	☐	☐
j. Bristande ledarskap	☐	☐	☐	☐	☐
k. Brist på stöd för att hantera svåra situationer med elever eller vårdnadshavare	☐	☐	☐	☐	☐
l. Otrygghet p.g.a. hot, våld eller trakasserier från elever	☐	☐	☐	☐	☐
m. Otrygghet p.g.a. hot, våld eller trakasserier från vårdnadshavare	☐	☐	☐	☐	☐

DIN SENASTE ANSTÄLLNING SOM LÄRARE

13. I vilken utsträckning bidrog lönen till att du slutade din senaste anställning som lärare inom skolväsendet?						
		Bidrog helt	Bidrog till stor del	Bidrog till viss del	Bidrog inte alls	Vet inte/inte aktuellt
a.	Lönen i förhållande till arbetsbördan	☐	☐	☐	☐	☐
b.	Lönen i förhållande till utbildningen	☐	☐	☐	☐	☐
c.	Lönen i förhållande till andra lärares lön på arbetsplatsen	☐	☐	☐	☐	☐
14. Bidrog lönen på något annat sätt till att du slutade din senaste anställning som lärare inom skolväsendet?						
☐ Ja, på följande sätt:						
☐ Nej						
☐ Vet inte/inte aktuellt						
15. Hur förändrades din lön när du bytte arbete? <i>Om du ändrade omfattning, t.ex. från deltid till heltid, jämför lön för heltidstjänst i båda anställningarna.</i>						
☐ Lönen ökade mycket						
☐ Lönen ökade något						
☐ Lönen var oförändrad						
☐ Lönen minskade något						
☐ Lönen minskade mycket						
16. Vilken omfattning hade din senaste anställning som lärare inom skolväsendet?						
☐ 100 %						
☐ 75 – 99 %						
☐ 50 – 74 %						
☐ 49 % eller mindre						
☐ Minns inte						
17. Var omfattningen en bidragande orsak till att du slutade din senaste anställning som lärare inom skolväsendet?						
☐ Ja, jag ville arbeta mer						
☐ Ja, jag ville arbeta mindre						
☐ Nej						
☐ Vet inte						

18. Hur ofta arbetade du obetald övertid i din senaste anställning som lärare inom skolväsendet?
Till obetald övertid räknas arbete som inte rymdes inom schemalagd arbetstid eller förtroendearbetstid.

- Varje eller nästan varje dag
 Någon dag i veckan
 Någon/några dagar i månaden
 Någon/några dagar per år
 Aldrig
 Minns inte

19. Var obetald övertid en bidragande orsak till att du slutade din senaste anställning som lärare inom skolväsendet?

- Ja, det bidrog helt
 Ja, det bidrog till stor del
 Ja, det bidrog till viss del
 Nej, inte alls
 Inte aktuellt

LÄRARE SOM FRAMTIDA YRKE

20. Kan du tänka dig att arbeta som lärare inom skolväsendet igen?

- Ja, absolut
 Ja, kanske
 Nej, inte alls på grund av följande:

Du som svarat "nej" ska gå till fråga 23!

- Vet inte/inte aktuellt

21. Vilken betydelse har följande för att du skulle kunna tänka dig att arbeta som lärare inom skolväsendet igen?

	Helt avgörande betydelse	Stor betydelse	Viss betydelse	Ingen betydelse	Vet inte/inte aktuellt
a. Högre lön	☐	☐	☐	☐	☐
b. Bättre karriärmöjligheter	☐	☐	☐	☐	☐
c. Ökad möjlighet till kompetensutveckling	☐	☐	☐	☐	☐
d. Rimligare arbetsbelastning i förhållande till arbetstid	☐	☐	☐	☐	☐
e. Större möjlighet att styra över arbetssituationen	☐	☐	☐	☐	☐

22. Är det något annat som har betydelse för att du skulle kunna tänka dig att arbeta som lärare inom skolväsendet igen?

Ja, följande har betydelse:

Nej, inget annat

Vet inte/inte aktuellt

BAKGRUNDSFRÅGOR

23. Hade du hemmavarande barn när du slutade din senaste anställning som lärare inom skolväsendet?

Barn som bodde hos dig minst halva tiden.

Flera alternativ är möjliga.

Ja, 12 år eller äldre

Ja, 11 år eller yngre

Nej

24. Bodde du tillsammans med en partner när du slutade din senaste anställning som lärare inom skolväsendet?

Ja

Nej

25. Har du några kommentarer till enkäten får du gärna skriva dem här:

Tack för dina svar! Lägg enkäten i svarskuvertet.

In English

Summary

In recent years, the shortage of teachers has been apparent to many employers, pupils and parents. The demand for trained teachers is expected to increase in all teacher categories in the coming years. The population growth, the number of teachers retiring, the number of students graduating from teacher programmes and the number of teachers choosing to remain at schools are important factors for how the future supply of teachers will look. In 2014, there were about 240 000 people in Sweden under 65 years of age who had taken a Bachelor of Education degree up to and including 2013. About 15 percent of those with teacher training worked in occupations other than teachers, outside the education industry.

This report explores factors that contributed to teachers choosing to leave the teaching profession. It is based on results from the questionnaire survey "Teachers' career paths". It was addressed to people with a Swedish Bachelor of Education degree who worked as a teacher in education some time between 2005 and 2013, but who subsequently changed occupation and industry. In total, 7 289 persons were selected to participate in the study, of which 66 percent responded to the survey.

Nearly 7 of 10 stated that the work environment, for instance, stress and a heavy workload, were among their reasons for leaving the teaching profession. For slightly more than 5 of 10, the working conditions, such as salary and working hours, were a reason for leaving the profession. About 4 of 10 stated that they took an interest in another occupation and for this reason decided to leave teaching.

About 60 percent noted that the workload in relation to working hours contributed entirely or to a large extent to why they no longer worked as a teacher. A similarly large proportion, about 55 percent, replied that psychological strain such as stress, played a large or decisive role in their

decision. Too many administrative tasks was a large or entirely contributing reason for about 55 percent of respondents. People working in compulsory school felt to a larger extent than those who worked in other educational forms that the workload in relation to working hours, as well as psychological strain were contributing reasons.

About 45 percent noted that salary in relation to workload was an entirely or to a large extent a contributing reason for why they chose to end their latest employment. The proportion was higher among those who had unpaid overtime each week - about 55 percent. About 55 percent stated that they had unpaid overtime every week during their last employment as a teacher.

About 60 percent of those who left the teaching profession could consider returning. Among people aged 25 to 39 years, about 70 percent could consider returning. The proportion of potential returnees was higher among secondary school teachers - slightly more than 65 percent. About 70 percent of potential returnees stated that a more reasonable workload in relation to working hours, a larger possibility to control the work situation and a higher salary would be significant for their choice to return to work as a teacher. About 45 percent meant that a more reasonable workload was entirely decisive for their choice to return. For about 55 percent of the women, a more reasonable workload was entirely decisive. The corresponding figure for the men was lower, around 35 percent.

List of figures

Figure 1: Teachers under 65 years, 2014
Number after orientation

Figure 2: Distribution by sex among teachers under 65 years, 2014
Percentage (%) after orientation

Figure 3: Teachers under 65 years, 2014
Percentage (%) by age

Figure 4: Main source of income for teachers under 65 years, excluding teachers who do not have gainful employment as their main source of income, 2014
Percentage (%)

Figure 5: Distribution of teachers by occupation, within and outside the education industry, respectively, år 2014
Percentage (%)

Figure 6: Age distribution among those who left the teaching profession and the education industry, 2016
Percentage (%)

Figure 7: Occupational experience as a teacher among those who left the teaching profession and the education industry, 2016
Percentage (%)

Figure 8: Educational form in last employment as a teacher among those who left the teaching profession and the education industry, 2016
Percentage (%)

Figure 9: The most common occupations among those who left teaching and the education industry, 2014
Percentage (%)

Figure 10: To what extent did the following contribute to your choice to study to be a teacher?
Percentage (%)

Figure 11: How well do you feel the teacher training programme prepared you for work as a teacher?
Percentage (%) by age

Figure 12: Why do you no longer work as a teacher in the school system?
Percentage (%)

Figure 13: Why do you no longer work as a teacher in the school system?
Percentage (%) by education form in last employment as teacher

Figure 14: Why do you no longer work as a teacher in the school system?
Percentage (%) by sex

Figure 15: Why do you no longer work as a teacher in the school system?
Percentage (%) by age

Figure 16: To what extent did the following contribute to your choice to study to be a teacher?
Percentage (%)

Figure 17: To what extent did the workload in relation to the working hours contribute to your choice to no longer work as a teacher in the school system?
Percentage (%) by education form in last employment as teacher

Figure 18: To what extent did the psychological strain, such as stress, contribute to your choice to no longer work as a teacher in the school system?
Percentage (%) by education form in last employment as teacher

Figure 19: To what extent did the salary contribute to your choice to leave your last employment as a teacher in the school system?
Percentage (%)

Figure 20: To what extent did the salary in relation to the workload contribute to your choice to leave your last employment as a teacher in the school system?
Percentage (%) by age

Figure 21: How often did you have unpaid overtime in your last employment as a teacher in the school system?
Percentage (%) by education form in last employment as teacher

Figure 22: To what extent did the salary in relation to the workload contribute to your

**choice to leave your last employment as a teacher in the school system?
Percentage (%) by unpaid overtime worked**

**Figure 23: How did your salary change when you change employment?
Percentage (%) by sex**

**Figure 24: Could you consider working as a teacher in the school system again?
Percentage (%) by age**

**Figure 25: Could you consider working as a teacher in the school system again?
Percentage (%) by education form in last employment as teacher**

**Figure 26: What significance does the following have for you to consider working as a teacher in the school system again?
Percentage (%)**

**Figure 27: What significance does the following have for you to consider working as a teacher in the school system again?
Percentage (%) by education form in last employment as teacher. Compulsory and secondary school**

A note of thanks

We would like to express appreciation to our survey respondents – the people, enterprises, government authorities and other institutions of Sweden – with whose cooperation Statistics Sweden is able to provide reliable and timely statistical information meeting the current needs of our modern society.

All officiell statistik finns på: **www.scb.se**
Statistikservice: tfn 010-479 50 00

All official statistics can be found at: **www.scb.se**
Statistics service, phone +46 10 479 50 00